

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

VZNIK A ZÁNİK ČLENSTVA V EÚ

Bakalárska práca

Študijný program: európske štúdiá

Študijný odbor: politológia

Školiace pracovisko: Katedra politológie a európskych štúdií

Školiteľ: JUDr. PhDr. Miroslav Slašťan, PhD.

Nitra 2012

Júlia Lengvarská

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Júlia Lengvarská
Študijný program: európske štúdiá (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Študijný odbor: 3.1.6 politológia
Typ záverečnej práce: Bakalárska práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský

Názov: Vznik a zánik členstva v EÚ

Anotácia: - analýza súčasných podmienok na vstup do EÚ, aktuálneho prístupového procesu
- spôsoby zániku členstva v EÚ podľa Lisabonskej zmluvy

Školiteľ: JUDr. Miroslav Slašťan, PhD.

Oponent: Mgr. Radoslava Brhlíková, PhD.

Katedra: KPES – Katedra politológie a európskych štúdií

Vedúci katedry: doc. PhDr. Ivan Dubnička, PhD.

Dátum zadania: 02.10.2010

Dátum schválenia: 04.10.2010

doc. PhDr. Ivan Dubnička, PhD.
vedúci/a katedry

Abstrakt

LENGVARSKÁ, Júlia: Vznik a zánik členstva v EÚ [Bakalárska práca] Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. Filozofická fakulta; Katedra politológie a európskych štúdií. Školiteľ: JUDr. PhDr. Miroslav Slašťan, PhD. Nitra 2012, 46s.

Cieľom bakalárskej práce je ozrejmiť proces pristúpenia nového členského štátu k Európskej únii, rovnako ako aj spôsob zániku členstva v EÚ. Bakalárska práca obsahuje dve kapitoly. Prvá kapitola pozostáva z dvoch podkapitol. Prvá podkapitola je venovaná vzniku členstva v Európskej únii, konkrétne vývoju právnej úpravy, jednotlivým rozšíreniam členskej základne aj podmienkam vzniku členstva, ktoré nazývame Kodanské kritériá. V časti o zániku členstva je popísaný spôsob ako môže členský štát Úniu opustiť a rovnako sa rozoberá mechanizmus pozastavenia členských práv ako sankcia za nedodržiavanie základných zásad Európskej únie. Druhá kapitola pozostáva z dvoch podkapitol a zaoberá sa súčasným prístupovým procesom. V prvej časti ide o kandidátske štáty a potenciálnych kandidátov. V tej druhej sa zasa osobitne rozoberá situácia v prístupovom procese Chorvátska, ktoré po podpise prístupovej zmluvy označujeme ako pristupujúci štát. Bakalárska práca sa snaží odpovedať na otázku, ktorý štát a akým spôsobom sa môže pripojiť k Európskej únii, resp. ako môže člen Úniu opustiť.

Kľúčové pojmy: Členstvo Európskej únie. Kodanské kritériá. Pristúpenie k Európskej únii. Vystúpenie z EÚ.

Abstract

LENGVARSKÁ, Júlia: Establishment and termination of membership in the EU [Bachelor thesis] Constantine the Philosopher University in Nitra. Faculty; Department of Political Science and European Studies. Supervisor: JUDr. PhDr. Miroslav Slašťan, PhD. Nitra 2012, 46p.

The purpose of the Bachelor thesis is to clarify the process of accession of new member state to European Union, as well as the way to termination of membership in the EU. Bachelor thesis contains two chapters. The first chapter consists of two parts. The first subsection deals with the establishment of membership of the EU, namely the genesis of EU membership, legislative development, each extension of membership and the conditions for membership, which we call the Copenhagen criteria. The part about termination of membership of the EU describes a method how a member state can leave the European Union and the mechanism of suspension of membership rights as a sanction for failure to comply with the fundamental principles of the European Union. The second chapter consists of two parts and deals with the current accession process. The first part is the candidate states and potential candidates. The second part discusses the accession process of Croatia, which is called the acceding state. Bachelor thesis tries to answer the question of which country and how it can join the European Union or how a member can leave the Union.

Key words: Membership of the European Union. Copenhagen criteria. Accession to the European Union. Withdrawal from the EU.

Obsah

Úvod	7
1 Vznik a zánik členstva v EÚ	9
1.1 Vznik členstva v Európskej únii.....	9
1.1.1 Vývoj členskej základne.....	16
1.2 Zánik členstva v Európskej únii	22
2 Politika rozšírenia a súčasný prístupový proces	26
2.1 Kandidátske štáty a potenciálni kandidáti.....	27
2.2 Pristupujúci štát - Chorvátsko	31
Záver	39
Použité zdroje	41

Zoznam skratiek

EHP – Európsky hospodársky priestor

EHS – Európske hospodárske spoločenstvo

EK – Európska komisia

EP – Európsky parlament

ES – Európske spoločenstvá

ESD – Európsky súdny dvor

ESUO – Európske spoločenstvá uhlia a ocele

Euratom – Európske spoločenstvo pre atómovú energiu

EÚ – Európska únia

HDP – Hrubý domáci produkt

ICTY – Medzinárodný trestný tribunál pre bývalú Juhosláviu

IPA – Nástroj predvstupovej pomoci

PHARE – Pomoc pri hospodárskej obnove Maďarska a Poľska

SRN – Spolková republika Nemecko

SZBP – Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika

ZEÚ – Zmluva o Európskej únii

ZFEÚ – Zmluva o fungovaní Európskej únie

Úvod

V bakalárskej práci sa venujeme objasneniu problematiky vzniku a zániku členstva v Európskej únii. V prvej kapitole popisujeme vývoj právnej úpravy rovnako ako vývoj členskej základne, resp. jednotlivé rozšírenia Únie. Venujeme sa podmienkam, ktoré musí splniť každý štát na to, aby mohol počet členských štátov EÚ rozšíriť. Časťou práce sa tiež zaoberáme zánikom členstva, resp. vystúpením členského štátu zo zväzku. Táto skutočnosť je upravená tzv. Lisabonskou zmluvou, ktorá ako prvá možnosť zániku členstva v Únii právne upravila. V súvislosti s vystúpením členského štátu z EÚ riešime tiež možnosť pozastavenia členských práv vrátane hlasovacieho práva v Rade, ktoré poskytuje možnosť „potrestania“ členského štátu za konanie, ktoré je v nesúlade so základnými hodnotami Únie. Druhá kapitola je venovaná prístupovému procesu možných budúcich členských štátov. V tejto časti je ponechaný priestor pre konkrétne štáty, ktoré v závislosti od rozvinutia vzťahov s Úniou nazývame potenciálnymi kandidátmi, kandidátskymi štátmi alebo prístupujúcim štátom (Chorvátsko). Celá práca sa venuje problematike členstva v Európskej únii, preto ju pokladáme za aktuálnu v odbore Európske štúdiá.

Problematika členstva je značne rozpracovaná v publikáciách vydaných na Slovensku ako aj v zahraničí. Pristúpeniu k Únii, resp. vystúpeniu z nej sa venujú publikácie práva Európskej únie, resp. Európskeho práva rovnako ako knihy zamerané na Úniu ako takú. Z domácich zdrojov je to najmä Právo Európskej únie od JUDr. Simana a JUDr. Slašťana. Knihy o Európskej únii pochádzajú od kolektívu autorov na čele s Ľ. Lipkovou, a tiež z dielne Z. Horvátha, ktorého Príručku o Európskej únii vydalo zastúpenie Európskej komisie na Slovensku. V rámci tvorby českých autorov sa problematike rozširovania Európskej únie venuje český preklad historického vývoja EÚ s názvom Budování Evropy, pôvodne od francúzskeho autora Gerbeta. Európskou úniou sa zaoberá dvojica Fiala, Pitrová, ktorí sa v rámci knihy Evropská unie venujú aj problematike vstupu a výstupu z EÚ. Právne publikácie venované danej problematike pochádzajú od českých autorov Tichý a Šlosarčík. Z ďalších zahraničných zdrojov sa Európskou úniou zaoberá Kaczorowska v knihe European union law či Stivachtis v diele The state of European integration.

V prvej kapitole sa venujeme jednotlivým rozšíreniam a všeobecným podmienkam na členstvo, ktoré musí splniť každý štát na to, aby sa mohol stať právoplatným členom Únie. Každé rozšírenie je stručne popísané a chronologicky usporiadané tak, aby čitateľovi vznikol prehľad o vývoji členskej základne, ktorá sa z pôvodnej „šestky“ dostala až na dnešnú „dvadsať sedmičku“. Kritériá, ktoré označujeme prívlastkom kodanské, sú rozdelené do troch bodov, z ktorých sa v práci najviac venujeme bodu tretiemu, známemu pod pojmom *acquis communautaire*. Časť o vzniku členstva je nasledovaná spôsobom, akým môže členstvo v Únii zaniknúť. Až v druhej kapitole sa práca zaoberá skutočným, praktickým rozširovaním, keďže rozoberáme štáty, u ktorých sa predpokladá, že v budúcnosti sa môžu k Únii pripojiť a rozšíriť počet členských štátov. Hľadiac na uvedené by sme mohli označiť metodiku práce za tú, ktorá postupuje od abstraktného ku konkrétnemu. Z používaných metód prevažuje analytická a viaže sa na analýzu podmienok vedúcich k členstvu alebo aj na analýzu stavu čakaťov na prístupenie k Únii. V určitých častiach by sme mohli metódu označiť aj za komparatívnu, kedy čiastočne porovnávame jednotlivé rozšírenia alebo aj situáciu v jednotlivých štátoch ašpirujúcich na členstvo.

Cieľom práce je priblížiť spôsob akým členstvo v Európskej únii vzniká, akou cestou musí prejsť každý štát, ktorý sa v súlade so svojimi ústavnými požiadavkami rozhodne Úniu rozšíriť, a čo všetko obsahuje obdobie od podania prihlášky až k oficiálnemu vzniku členstva. Medzi ciele patrí tiež načrtnutie spôsobu, akým štát môže z Únie vystúpiť, hoci sa to v histórii európskej integrácie ešte neuskutočnilo. Posledným z cieľov, nemenej dôležitým, bola ukážka v akej situácii sa jednotlivé štáty po podaní prihlášky nachádzajú. Na základe toho sa subjekty rozdeľujú na potenciálnych kandidátov, kandidátske štáty a Chorvátsko, ktoré po podpise prístupovej zmluvy označujeme za prístupujúci štát. Hypotézou práce je tvrdenie, že vzniku členstva EÚ predchádza zdĺhavý a náročný proces spojený s podmienkami, ktoré musí každý potenciálny členský štát splniť, a že vystúpenie z Únie, o ktorom sa polemizovalo, je možné.

1 Vznik a zánik členstva v EÚ

1.1 Vznik členstva v Európskej únii

Európska únia nikdy nebola elitným klubom, ktorý bráni prístupu nových členských štátov. Od roku 1952, kedy vzniklo Európske spoločenstvo pre uhlie a oceľ, sa rozrástla zo zakladajúcich šiestich štátov až po dnešnú európsku „dvadsať sedmičku“. Spolupráca európskych štátov sa začala kvôli snahe zabrániť vzniku ďalšej vojny v Európe, s cieľom zviazať potenciálneho nepriateľa v podobe Nemecka alebo aj ako spôsob, ktorým sa dá zabrániť šíreniu socializmu do západnej Európy. V súčasnosti sa rozširujúca Európska únia stáva čoraz rešpektovanejším hráčom v medzinárodnej politike. Integrácia európskych štátov do jedného zväzku prispieva k zvyšovaniu politického aj hospodárskeho rešpektu Únie, k posilňovaniu spolupráce členských štátov v boji proti organizovanej trestnej činnosti, terorizmu, nelegálnej migrácii, ale aj k snahe o zlepšovanie kvality životného prostredia a rozvoju mnohých oblastí politiky ako poľnohospodárstvo či spoločná mena.¹

Vznik členstva v Európskej únii upravovali už zakladajúce zmluvy. Prvou z nich bola tzv. Parížska zmluva zakladajúca Európske spoločenstvo uhlia a ocele podpísaná v Paríži 18. apríla 1951 na obdobie päťdesiatich rokov. Platnosť nadobudla po ratifikácii všetkými zúčastnenými stranami 23. júla 1952.² Touto zmluvou bol položený základný kameň Európskych spoločenstiev, dnešnej EÚ. Zmluvnými stranami, a teda zakladajúcimi štátmi boli Francúzsko, Nemecko, Taliansko a štáty Beneluxu, čiže Belgicko, Holandsko a Luxembursko.³

Už táto prvá zmluva riešila problematiku pristúpenia ďalších štátov. V článku zmluvy sa hovorí, že ktorýkoľvek európsky štát sa môže stať signatárom tejto zmluvy. Štát, ktorý má záujem pripojiť sa k Zmluve o ESUO, adresuje svoju žiadosť Rade ministrov, ktorá sa uznáva jednomyselne po získaní súhlasu Vysokého úradu, ktorý predstavoval dnešnú Európsku komisiu. Rada taktiež jednomyselne stanovovala aj podmienky pristúpenia nového člena. Podľa zmluvy sa pristúpenie datuje ku dňu, kedy budú predmetné listiny doručené talianskej vláde. Je nutné dodať, že zmluva o pristúpení bola prijímaná rozhodnutím Rady, preto nebola nutná ratifikácia členskými štátmi.⁴

---

¹ Dostupné na internete: <http://www.euroinfo.gov.sk/proces-rozsirovania/>

² Lipková, Ľ. a kol.: Európska únia. s. 30

³ Gerbet, P.: Budování Evropy. s. 88

⁴ Zmluva o ESUO. s. 164

Snaha šiestich členských štátov rozšíriť integráciu aj do iných oblastí viedla k podpisu Rímskych zmlúv, resp. Zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva a Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu. Zmluvy boli podpísané súčasne 27. marca 1957 a do platnosti vstúpili 1. januára 1958, tento raz už na dobu neurčitú.⁵ Podľa Zmluvy o EHS môže o členstvo požiadať každý európsky štát. Žiadosť sa adresuje Rade, ktorá sa uznáva jednomyselne po získaní stanoviska Komisie. Podmienky, za ktorých bude žiadateľ prijatý aj potrebné zmeny zmlúv podliehajú dohode medzi kandidátom na členstvo a členskými štátmi. V tomto prípade sa však vyžaduje ratifikácia zmluvy všetkými zúčastnenými stranami v súlade s ich ústavnými predpismi. Právna úprava vzniku členstva podľa Zmluvy o Euratom bola zhodná s postupom uvedeným v Zmluve o EHS.⁶

Uvedený postup prijímania nových členov bol čiastočne pozmenený Jednotným európskym aktom.⁷ Zmluva, ktorá mení a dopĺňa pôvodné zmluvy vstúpila do platnosti 1. júla 1987. V oblasti rozšírenia posilnila úlohu Európskeho parlamentu, keď stanovila, že Rada rozhoduje jednomyselne, po získaní stanoviska Európskej komisie a po udelení súhlasu Európskym parlamentom, ktorý rozhoduje absolútnou väčšinou hlasov.⁸

Na začiatku 90. rokov sa rodila Zmluva o Európskej únii, ktorá sa tiež venovala problematike členstva. V súlade s ustanoveniami zmluvy môže každý európsky štát požiadať o prístupenie k EÚ. Svoju žiadosť adresuje Rade, ktorá sa uznáva jednomyselne, po obdržaní stanoviska EK a získaní súhlasu Európskeho parlamentu, ktorý sa uznáva absolútnou väčšinou všetkých poslancov. Podmienky prijatia a úpravy zmlúv budú určené po vzájomnej dohode medzi členmi Únie a žiadajúcim štátom. Zmluva bude predložená na ratifikáciu všetkým zmluvným stranám v súlade s ich ústavnými predpismi.⁹

Zmenu do právnej úpravy vzniku členstva vniesla aj Amsterdamská zmluva. Konkrétne priniesla dodatok, že žiadajúci štát musí rešpektovať zásady, na ktorých je Únia postavená. Ide o zásady: „*slobody, demokracie, právneho štátu, dodržiavania ľudských práv a základných slobôd.*“ Zvyšné ustanovenia ostali nezmenené. Žiadosť sa aj naďalej odosiela Rade, ktorá sa uznáva jednomyselne po porade s Európskou komisiou a so súhlasom Parlamentu.¹⁰

---

⁵ Fiala, P.- Pitrová, M.: Evropská unie. s. 68 - 69

⁶ Rímske zmluvy. s. 73, 215

⁷ Fiala, P.- Pitrová, M.: Evropská unie. s. 99

⁸ Jednotný európsky akt. s. 7, 27

⁹ Zmluva o Európskej únii. s. 91

¹⁰ Amsterdamská zmluva. s. 5, 21

Poslednú právnu úpravu do procesu pristúpenia nového členského štátu k Európskej únii priniesla Lisabonská zmluva. Tá uvádza: „o členstvo v Únii môže požiadať každý európsky štát, ktorý rešpektuje hodnoty úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám.“ Postup od podania žiadosti ostáva nezmenený, avšak zmluva priniesla povinnosť Rady informovať o prijatej žiadosti aj národné parlamenty členských štátov. Rada však naďalej rozhoduje jednomyseľne po získaní súhlasu Európskeho parlamentu.¹¹

Príspevkom k súčasnému spôsobu pristúpenia nových členských štátov bolo aj zasadnutie Európskej rady v júni 1993 v Kodani, kedy boli charakterizované tzv. Kodanské kritériá. Tie predstavovali základ rozšírenia smerom na východ. Keďže sa niektorí vtedajší politici obávali, že rýchly vstup štátov strednej a východnej Európy do Európskej únie vyústí do oslabenia niektorých oblastí politiky, blokovania rokovaní alebo žiadania o finančné podpory, bolo nutné stanoviť podmienky, ktoré by tieto obavy odstránili. Takýmito podmienkami sa stali práve Kodanské kritériá.¹²

V zmysle podmienok stanovených kritériami, štát, ktorý sa uchádza o členstvo v Európskej únii musí:

1. disponovať stabilným systémom demokratických inštitúcií, ktorý garantuje riadne fungovanie právneho štátu, uplatňovanie a dodržiavanie ľudských práv i práv menšín (politické kritériá),
2. disponovať fungujúcou trhovou ekonomikou schopnou zvládnuť konkurenčný tlak v rámci jednotného trhu Únie (ekonomické kritériá),
3. plniť záväzky plynúce z členstva, čo predstavuje adaptáciu a aplikáciu všetkých právnych noriem Únie (tzv. *acquis communautaire*) vrátane cieľov hospodárskej, menovej a politickej únie (právne kritériá).¹³

Existovala aj štvrtá podmienka, ktorá však nebola na Kodanskom summite presne definovaná. Išlo o zemepisnú požiadavku, ktorá uvádzala, že štát uchádzajúci sa o členstvo musí patriť do Európy. Toto kritérium sa dá vysvetliť na základe snahy európskych štátnikov zachovať európsku identitu Únie. Pojem „európsky“ doposiaľ nebol presne definovaný, avšak vieme, že kombinuje geografické, historické a kultúrne prvky. V histórii európskej integrácie sa doposiaľ len jeden neeurópsky štát pokúšal stať členom EÚ - Maroko. Žiadosť o členstvo v Európskej únii podalo v roku 1985. Rada ju v roku 1987

---

¹¹ Lisabonská zmluva. s. 11, 40

¹² Veber, V.: Dějiny sjednocené Evropy. s. 402 - 403

¹³ Horváth, Z.: Průručka Európskej únie. s. 78

zamietla s odôvodnením, že Maroko nie je európsky štát.¹⁴

Právne požiadavky, resp. tretí bod Kodanských kritérií by sme mohli rozdeliť na dve časti. Tou prvou je, že štát, ktorý chce vstúpiť do klubu členských štátov Európskej únie, musí byť ako štát uznaný. V praxi to znamená asi toľko, že ak štát nie je ostatnými členmi Únie uznaný, bude jeho žiadosť o členstvo zamietnutá. V súčasnosti sa v súvislosti s uvedeným hovorí o probléme Cypru, ktorý je rozdelený na grécku a tureckú časť. Južná časť, Cyperská republika, bola stále uznávaná ako štát, ktorý sa rozprestiera na celom ostrove. Severná časť bola v roku 1983 prehlásená za Tureckú republiku severného Cypru, ktorá bola uznaná len Tureckom. Politická zhoda medzi dvoma táborami jedného ostrova sa nedosiahla do času, kedy Cyperská republika vstúpila do Európskej únie. O zhodu medzi oboma komunitami sa snažil Annanov plán, nazvaný podľa bývalého generálneho tajomníka OSN Kofiho Annana, ktorý navrhoval, aby vznikla Spojená Cyperská republika pokrývajúca celý ostrov. Tento štát by bol tvorený dvoma komponentmi, štátom cyperských Grékov a štátom cyperských Turkov, spojených minimálnou federálnou vládou. Táto myšlienka však bola odmietnutá gréckou časťou obyvateľstva prostredníctvom referenda.¹⁵

Druhou časťou právnych požiadaviek je aproximácia práva Európskej únie, teda prijatie *acquis communautaire*.¹⁶ To je tvorené predovšetkým primárnymi prameňmi, čo predstavujú zakladajúce zmluvy Únie, ako aj zmluvy, ktoré menia a dopĺňajú zakladajúce zmluvy a sekundárnymi prameňmi, teda aktmi vydávanými príslušnými inštitúciami Únie.¹⁷ Medzi sekundárne akty patria nariadenia, smernice, rozhodnutia, odporúčania a stanoviská.¹⁸ Medzi pramene práva zaraďujeme aj medzinárodné dohody, ktorých signatárom je Spoločenstvo či dohody medzi jednotlivými členskými štátmi. Čoraz významnejšiu úlohu ako prameň práva zohráva judikatúra Európskeho súdneho dvora. Súdna prax ESD tvoria jeho rozsudky a rozhodnutia o výklade práva EÚ, ktoré riešia problémy miestami nejasného znenia zmlúv.¹⁹

Prijatie *acquis* EÚ je nevyhnutnou podmienkou pre pristúpenie, pretože zahŕňa práva a povinnosti spojené s EÚ a jej inštitucionálnym rámcom. Kandidátske štáty musia prijať *acquis* ešte pred vstupom do EÚ.²⁰ Z toho dôvodu sa prístupové rokovania vedú vždy na

---

¹⁴ Kaczorowska, A.: European union law. s. 64 - 65

¹⁵ Kaczorowska, A.: European union law. s. 62 - 63

¹⁶ Kaczorowska, A.: European union law. s. 63

¹⁷ Ottová, E.: Teória práva. s. 245

¹⁸ Fiala, P.- Pitrová, M.: Evropská unie. s. 395 - 396

¹⁹ Horváth, Z.: Príručka Európskej únie. s. 249

²⁰ Kaczorowska, A.: European union law. s. 64

základe *acquis* a celý proces prístupenia sa týka predovšetkým transpozície *acquis* do vnútroštátneho právneho poriadku prístupujúceho štátu. EÚ požaduje harmonizáciu práva v dostatočnej miere na to, aby bolo zabezpečené riadne fungovanie jednotného trhu. Základným cieľom aproximácie legislatívy je tak zaručenie rovnakých podmienok na voľný pohyb tovarov, osôb, služieb a kapitálu, ktoré jednotný trh charakterizujú.²¹

V závislosti od uvedeného, môže dnes každý európsky štát rešpektujúci ľudskú dôstojnosť, slobodu, demokraciu, rovnosť a i., požiadať o členstvo v EÚ.²² Proces vzniku členstva začína podaním formálnej žiadosti vo forme listu podpísaného ministrom zahraničných vecí žiadajúceho štátu adresovaného Rade Európskej únie. O podanej žiadosti musí byť informovaný Európsky parlament aj národné parlamenty členských štátov.²³ Následne Rada požiada Komisiu o preskúmanie schopností žiadajúcej krajiny splniť prístupové kritériá, na čo Komisia využíva dotazník a pri rozhodovaní sa opiera predovšetkým o odpovede v ňom.²⁴ Komisia však neberie do úvahy len spôsobilosť žiadateľa na členstvo, ale zisťuje tiež dopad nového členstva na fungovanie Únie.²⁵

Po skúmaní Komisia vyhlási „predbežné stanovisko“, ktoré odporučí buď otvorenie prístupových rokovaní, odloženie otvorenia rokovaní, kým žiadajúci štát nespĺní určité podmienky alebo vyjadrí negatívne stanovisko. Stanovisko Komisie nie je záväzné, hoci má veľký vplyv na rozhodnutie Rady, ktorá ho prijme alebo odmietne.²⁶ Rozhodujúce je slovo Rady, tá sa uznáva jednomyselne po konzultácii s Komisiou a so súhlasom Európskeho parlamentu.²⁷ Ak je postoj Rady Európskej únie priaznivý, Európska rada môže udeliť žiadajúcemu štátu status oficiálneho kandidáta na členstvo v Európskej únii.²⁸

Ďalším krokom k cieľu je začatie prístupových rokovaní. V úvode rokovaní sa uskutočňuje tzv. „screening“, ktorý pozostáva z analytického skúmania *acquis* EÚ. Počas tejto fázy, ktorá trvá približne jeden rok, Komisia kandidátskemu štátu vysvetľuje *acquis* a spoločne vyhodnocujú stupeň pripravenosti.²⁹ Na účely screeningu a nasledujúcich rokovaní je *acquis* rozdelené do 35 kapitol, ktoré sa zaoberajú konkrétnymi oblasťami politik, napríklad kapitola 1 sa zaoberá voľným pohybom tovaru, kapitola 2 voľným pohybom pracovníkov atď. Komisia vypracuje „screeningovú“ správu pre každú jednu

---

²¹ Horváth, Z.: Príručka Európskej únie. s. 250 - 255

²² Šiman, M.- Slašťan, M.: Právo Európskej únie. s. 890, 911

²³ Kaczorowska, A.: European union law. s. 65

²⁴ Dostupné na internete: <http://www.eutrio.be/stages-accession-european-union>

²⁵ Horváth, Z.: Príručka Európskej únie. s. 79

²⁶ Kaczorowska, A.: The European union law. s.65

²⁷ Nováčková, D. a kol.: Európska integrácia od Ríma cez Maastricht po Amsterdam. s.77

²⁸ Dostupné na internete: <http://www.eutrio.be/stages-accession-european-union>

²⁹ Kaczorowska, A.: European union law. s.66

kapitolu. Vzhľadom na jednotlivé časti, kandidátsky štát predloží svoju vyjednávaciu pozíciu, Komisia vypracuje návrh spoločnej pozície, ktorú môže Rada prijať, a tým otvoriť konkrétnu kapitolu.³⁰ Komisia pravidelne informuje Radu a Európsky parlament o pokroku daného kandidáta prostredníctvom pravidelných správ či strategických dokumentov.³¹

Povinnosťou každého kandidátskeho štátu je pripraviť národný program na prijatie *acquis*, čo je nástroj, ktorý obsahuje detailné informácie a časový harmonogram na prijatie všetkých náležitostí definovaných Úniou v prístupovom procese.³² Rokovania medzi štátom, ktorý sa chce stať právoplatným členom Únie a EÚ sa odohrávajú prostredníctvom ministrov zastupujúcich členské štáty a hlavným vyjednávačom kandidáta. V priebehu rokovaní o jednotlivých kapitolách platí, že ak je nejaká časť uzavretá, je uzavretá len provizórne. Rozhovory sú definitívne zavŕšené až vtedy, keď sú ukončené rokovania o všetkých kapitolách *acquis*.³³

Na základe výsledkov rokovaní sa vypracuje návrh prístupovej zmluvy, ktorý upravuje všetky podmienky členstva vrátane prechodných období, zastúpenia nového člena v inštitúciách EÚ aj finančné otázky spojené s rozšírením Únie. Rokovania o prístupovej zmluve sa uskutočňujú v „trojuholníku“, ktorý tvorí EK, kandidát na členstvo a štát, ktorý predsedá Únii.³⁴ Prístupová zmluva je zvyčajne veľmi krátka, avšak akt o pristúpení, ktorý je k tejto zmluve priložený, býva obsiahly. Tento dokument je doplnený protokolmi, prílohami, ktoré sú právne záväzné a vyhláseniami.³⁵

Po podpise prístupovej zmluvy kandidátskym štátom aj členmi Únie nasleduje fáza ratifikácie.³⁶ O forme ratifikácie rozhodujú jednotlivé zmluvné strany v súlade so svojimi vnútroštátnymi právnymi poriadkami, pričom úspešná ratifikácia je podmienkou budúceho členstva. Kandidátsky štát zvyčajne predloží konečné prijatie zmluvy, a teda členstva v Európskej únii ľudu vo forme hlasovania v referende. V prípade kandidatúry viacerých štátov súčasne, neúspešná ratifikácia jednej prístupovej zmluvy neovplyvní kandidatúru ostatných. Príkladom tejto situácie je neúspešná ratifikácia Zmluvy o pristúpení Nórska, ktorú neprijala vláda po tom, čo obyvateľstvo prostredníctvom referenda členstvo odmietlo.³⁷

---

³⁰ Kaczorowska, A.: European union law. s.66

³¹ Dostupné na internete: <http://www.eutrio.be/stages-accession-european-union>

³² Kunová, V.: Od pridruženia k vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie. s. 115 - 116

³³ Dostupné na internete: <http://www.eutrio.be/stages-accession-european-union>

³⁴ Šlosarčík I.: Politický a právny rámec evropské integrace. s.118

³⁵ Kaczorowska, A.: European union law. s. 66

³⁶ Siman M.- Slašťan M.: Právo Európskej únie. s.70

³⁷ Kaczorowska, A.: European union law. s. 66 - 67

Pri schvaľovaní prístupovej zmluvy hrá významnú úlohu Európsky parlament, ktorý musí pristúpeniu nového členského štátu udeliť výslovný súhlas, a to ešte pred konečným schválením rozširovacej zmluvy. V prípade už spomenutej viacnásobnej kandidatúry štátov sa postavenie parlamentu preukazuje v tom, že na rozdiel od členských štátov, ktoré ratifikujú rozširovaciu zmluvu ako celok, Európsky parlament hlasuje o každom budúcom členovi zvlášť.³⁸

Po úspešnej ratifikácii sa vznik členstva datuje ku dňu, kedy zmluva vstúpi do platnosti. Od tohto dňa sa kandidátsky štát stáva oficiálnym a formálnym členom Európskej únie.³⁹ Avšak aj po dobu od podpisu prístupovej zmluvy až po oficiálny vznik členstva zostáva budúci členský štát informovaný a je konzultovaný vo všetkých oblastiach a na všetkých úrovniach. Taktiež je zapojený do rozhodovacích procedúr, hoci ešte nemá právo hlasovať. Dôvodom jeho prítomnosti je skutočnosť, aby si členské štáty uvedomovali možnú opozíciu voči novým opatreniam, ale aj umožnenie novým členom Únie podieľať sa na vývoji, ktorý v rámci EÚ práve prebieha.⁴⁰

Na zhrnutie vyššie uvedeného by sme mohli povedať, že prístupový proces prebieha na dvoch úrovniach. Tou prvou je úniová úroveň, ktorá sa začína žiadosťou o členstvo adresovanou Rade, ktorá o nej rozhoduje jednomyseľne potom, čo ju konzultovala s Komisiou a získala súhlas väčšiny všetkých členov Európskeho parlamentu. Proces na úrovni členských štátov tvorí druhú úroveň. Spočíva v uzavretí prístupovej zmluvy, ktorú neuzatvára Európska únia, ale členské štáty na jednej a pristupujúci štát na strane druhej.⁴¹

Štáty, ktoré sa chcú stať súčasťou Únie, musia preukázať nielen schopnosť plniť si svoje záväzky plynúce z členstva, ale aj dokázať vytvoriť politický, právny a technický súlad krajiny s prísnyimi predpismi Únie. Prijatie nových členských štátov sa uskutočňuje nielen pod podmienkou splnenia všetkých kritérií, ale aj so súhlasom všetkých inštitúcií Únie a vlád všetkých zúčastnených strán, vrátane kandidáta. Perspektíva členstva v EÚ vytvára silnú motiváciu pre reformy v kandidátskom štáte a celý proces pristúpenia je spojený so snahou, aby v konečnom dôsledku z nového členského štátu Únie neprofitoval len pristupujúci štát, ale celá Európska únia.⁴²

---

³⁸ Šlosarčík, I.: Politický a právni rámec evropské integrace. s.119

³⁹ Dostupné na internete: <http://www.eutrio.be/stages-accession-european-union>

⁴⁰ Kaczorowska, A.: European union law. s. 67

⁴¹ Klučka, J.- Mazák, J.: Základy európskeho práva. s. 42 - 43

⁴² Dostupné na internete: <http://www.euroinfo.gov.sk/proces-rozsirovania/>

1.1.1 Vývoj členskej základne

Po ustanovení podmienok na prijatie nových členov, ktoré boli obsiahnuté v zakladajúcich zmluvách, boli Európske spoločenstvá pripravené na prijatie nových členských štátov. Prvé rozširovanie sa malo uskutočniť smerom na sever, keď o začatie rokovaní požiadala Veľká Británia, Írsko a Dánsko v júli 1961. Najkomplikovanejšiu situáciu malo Britské kráľovstvo, ktorého členstvu bránil francúzsky prezident Charles de Gaulle, keď v roku 1963 po prvýkrát britské členstvo odmietol.⁴³ De Gaulle svoje rozhodnutie odôvodnil nesúlalom medzi cieľmi Spoločenstiev a cieľmi Veľkej Británie, nesúhlasil ani s požiadavkami Británie, ktorá žiadala napríklad zaviesť preferenčné vzťahy s krajinami Commonwealthu či možnosť nezúčastniť sa v spoločnej poľnohospodárskej politike. S rozhodnutím Francúzska však ostatné členské štáty nesúhlasili, čím došlo ku kríze vo vnútri Spoločenstiev a proces rozširovania stagnoval.⁴⁴

Druhé francúzske veto padlo v roku 1967 potom, čo v tom istom roku Veľká Británia spolu s Írskom, Nórskom a Dánskom opätovne požiadala o prijatie do ESUO, EHS a Euratom. De Gaulle sa však obával, že v Spoločenstvách už nebude môcť presadzovať svoju politiku, a že noví členovia sa obrátia smerom k Britskému kráľovstvu v dôsledku čoho zostane Francúzska republika izolovaná. Aj toto konanie bolo v rozpore s vôľou ostatných členských štátov a došlo k ďalšiemu prehĺbeniu krízy v Spoločenstvách.⁴⁵

Odmietavý postoj Francúzska sa zmenil až potom, čo v dôsledku vnútroštátnych rozporov de Gaulle z pozície prezidenta odstúpil. Novou hlavou štátu sa stal Georges Pompidou, ktorý videl v členstve Británie dve výhody. Zabránenie vzniku hegemonie Nemecka a spoľahlivú garanciu pred vznikom federálneho štátu s nadštátnou štruktúrou. O členstvo tak opäť požiadali všetky už spomenuté štáty, čiže Írsko, Veľká Británia, Dánsko aj Nórsko. V roku 1970 boli otvorené rokovania s Britániou. Tie trvali približne rok, pričom sa riešili hlavne problémy spojené s poľnohospodárstvom a s výškou britského príspevku do rozpočtu Spoločenstva. Napokon však rokovania boli úspešné. Prístupová zmluva bola podpísaná a schválená oboma snemovňami parlamentu.⁴⁶

Z dôvodu blízkych obchodných vzťahov s Veľkou Britániou bol postup Írska a Dánska ovplyvnený práve výsledkom britských rokovaní. Pri oboch štátoch išlo len o racionálnu kalkuláciu výhod plynúcich z členstva a rozhodnutie o správnosti takého kroku. V oboch

⁴³ Fiala, P.- Pitrová, M.: Evropská unie. s. 87 - 88

⁴⁴ Fiala, P.- Pitrová, M.: Evropská unie. s. 88 – 89

⁴⁵ Siman, M.- Slašťan, M.: Právo Európskej únie. s. 41

⁴⁶ Veber, V.: Dějiny sjednocené Evropy. s. 276, 279 - 281

štátoch bol konečný verdikt ponechaný na rozhodnutie občanov v referende. V Dánsku pri účasti 90 percent voličov súhlasilo s členstvom v Spoločenstvách 63,5% obyvateľstva. Írski občania 83 percentami podporili prístupenie k ESUO, EHS a Euratom. V takejto situácii už nič nebránilo tomu, aby sa uskutočnilo historicky prvé rozšírenie dnešnej Európskej únie. Oficiálne sa datuje k 1. januáru 1973. Od tejto chvíle už o hovoríme o deviatich členských štátoch Európskych spoločenstiev.⁴⁷

Nórsko obdobne ako uvedené štáty podalo prihlášku na vstup do Európskych spoločenstiev. V období definitívneho rozhodovania či štát vstúpi do ES alebo nie sa zdvihla pomerne silná vlna nevôle. Nevýhody prístúpenia zdôrazňovali nacionalisti, komunisti, časť konzervatívov, zástancovia neutrality aj maloroľníci a rybári obávajúci sa o osud poľnohospodárstva a obmedzení v rybolove. Tieto skupiny vytvorili silný tlak, ktorý sa nepodarilo prekonať ani napriek podpore vstupu prichádzajúcej od socialistickej vlády. V referende tak obyvatelia miernou väčšinou (53,5%) rozhodli o tom, že prístupová zmluva ratifikovaná nebude a Nórsko sa nestane členským štátom Európskych spoločenstiev.⁴⁸

Po severnom rozšírení boli na rade štáty južnej Európy. Tzv. južné rozšírenie delíme do dvoch etáp. Prvá etapa sa uskutočnila v roku 1981, kedy k Európskym spoločenstvám pristupuje Grécko. K prvému januáru 1986 sa klub členských štátov rozrastá o ďalších dvoch členov. Tento raz sú to štáty Pyrenejského polostrova, Španielsko a Portugalsko. Všetky tri krajiny majú spoločný diktátorský režim, ktorý padol pred tým, než odoslali svoje žiadosti o začlenenie do ES. Grécko oficiálne vyhlásilo svoj záujem o členstvo v roku 1975 potom, čo padol režim plukovníkov.⁴⁹ Z viacerých dôvodov ako nižšia úroveň HDP, nižšie mzdy, vyššia úroveň inflácie či menej stabilné meny nebolo možné uskutočniť južné rozšírenie naraz. Keďže Grécko malo podporu Francúzska aj SRN a podpísanú zmluvu o pridružení, javilo sa jeho prijatie ako jednoduchšie. Po rokovaniach, ktoré začali v roku 1976 bola prístupová zmluva podpísaná o tri roky neskôr v Aténach a platnosť nadobudla 1. januára 1981.⁵⁰

Pristúpenie Grécka bolo jedinečné nielen z dôvodu, že ako jediný štát v histórii dosiahlo samostatný vstup, ale tiež išlo o štát, pri ktorom Európska komisia vydala negatívne, resp. nesúhlasné stanovisko. Argumentovala nedostatočnou ekonomickou pripravenosťou a zhoršením grécko – tureckých vzťahov, ktoré sa týkali rozdelenia Cypru. Názor Komisie

---

⁴⁷ Fiala, P.- Pitrová, M.: Evropská unie. s. 101 - 102

⁴⁸ Veber, V.: Dějiny sjednocené Evropy. s. 283 - 284

⁴⁹ Siman, M.- Slašťan, M.: Právo Európskej únie. s. 43

⁵⁰ Gerbet, P.: Budování Evropy. s. 244 - 245

akceptovaný nebol, predovšetkým z dôvodu snahy Spoločenstva o podporu pomerne mladej demokracie. Grécko sa tak stalo desiatym členom ES, ktorého prístupový proces s trvaním šesť rokov bol oveľa dynamickejší a rýchlejší v porovnaní s dvanásťročnou britskou snahou o členstvo.⁵¹

Portugalskú žiadosť o členstvo podala Soaresova vláda v roku 1977 potom, ako bola zosadená Caetanova diktatúra a nastolený demokratický režim.⁵² Aj napriek nedemokratickému režimu malo Portugalsko vcelku rozvinuté vzťahy s Európskym hospodárskym spoločenstvom, predovšetkým s Britániou, a tak sa zdalo, že bude pomerne jednoduché vstúpiť do zjednotenej Európy.⁵³ V Španielsku bola situácia obdobná. Po dlhoročnej Francovej diktatúre bola zriadená parlamentná monarchia a výkonnú moc získal Suárez. Vláda požiadala o členstvo v tom istom roku ako susedný štát Portugalsko.⁵⁴ Obavy vtedajšej „desiatky“ však vzbudzoval poľnohospodársky sektor v Španielsku, ktorý mal priniesť značný nárast poľnohospodárskej pôdy a hrozbu vzniku prebytkov.

Aj z dôvodu portugalských skúseností so spoluprácou na európskej úrovni bolo postavenie Portugalska v porovnaní so Španielskom výhodnejšie, a tak bolo schopné uzavrieť rokovania a dosiahnuť dohodu skôr. Kvôli ich vzájomnej previazanosti však Portugalsko muselo „počkat“ na uzatvorenie všetkých negociácií Španielskom. Nezavinené zdržiavanie sa však republike samozrejme nepáčilo, čo viedlo k vzájomným konfliktom ukončeným v roku 1984 dohodou o vzájomnej podpore. Nakoniec oba štáty dokázali splniť všetky náležitosti a stali sa členmi Spoločenstiev 1. januára 1986, čo znamenalo vyššie finančné náklady pre ES, ale aj prehĺbovanie väzieb s krajinami Latinskej Ameriky, Afriky a rozvetvenie lodnej dopravy.⁵⁵

Prvá prístupová zmluva, ktorá v súlade s ustanoveniami Jednotného európskeho aktu podliehala udeleniu súhlasu Európskym parlamentom⁵⁶ vstúpila do platnosti 1. januára 1995. Súvisela so žiadosťami o členstvo v Európskych spoločenstvách, ktoré v rokoch 1989 až 1992 postupne podalo Rakúsko, Švédsko, Fínsko a Nórsko.⁵⁷ Oficiálne prístupové rokovania sa so všetkými štátmi začali v roku 1993. Rozhovory mali nezvyčajne rýchly priebeh, ktorého dôvod by sme mohli hľadať v ekonomickej vyspelosti štátov a v skúsenostiach plynúcich z ekonomickej spolupráce so Spoločenstvami. Vďaka

---

⁵¹ Fiala, P.- Pitrová, M.: Evropská unie. s. 109

⁵² Siman, M.- Slašťan, M.: Právo Európskej únie. s. 43

⁵³ Veber, V.: Dějiny sjednocené Evropy. s. 316 - 317

⁵⁴ Siman, M.- Slašťan, M.: Právo Európskej únie. s. 43

⁵⁵ Fiala, P.- Pitrová, M.: Evropská unie. s. 115 - 116

⁵⁶ Jednotný európsky akt. s. 7

⁵⁷ Siman, M.- Slašťan, M.: Právo Európskej únie. s. 56

rýchlemu spádu rokovani bola už v roku 1994 podpísaná dohoda o pristúpení a ešte v ten istý rok sa vo všetkých štátoch konali referendá. Hlasovania dopadli v Rakúsku, Fínsku a Švédsku pozitívne. Nórske obyvateľstvo však opäť, po druhý raz, pristúpenie zamietlo a zmluva o pristúpení ratifikovaná nebola. Skupinu členských štátov tak obohatili iba traja z pôvodných štyroch kandidátov.⁵⁸

Historicky najväčším rozšírením Európskej únie bolo rozšírenie o štáty strednej a východnej Európy uskutočnené v roku 2004. Prelomom pri vývoji vzťahov medzi EÚ a spomenutými štátmi bol koniec Studenej vojny a pád komunistických režimov. Po roku 1989 bola Únia postavená pred otázku ako sa postaví voči novým formujúcim sa demokraciám. Názory členských štátov na túto otázku sa značne líšili. Kým Nemecko, Rakúsko a severské krajiny podporovali ďalšie rozširovania, štáty na juhu Európy boli zásadne proti a dávali prednosť riešeniu otázok bezpečnosti.⁵⁹

Prvým krokom pri uskutočňovaní cieľa integrovať štáty strednej a východnej Európy bolo rozhodnutie z novembra 1989 o vytvorení Európskej banky pre obnovu a rozvoj, ktorá financovala programy zamerané na rozvoj vzdelávania, výchovy a nových technológií. Pri hospodárskej obnove postkomunistických štátov napomáhal aj fond s názvom Pomoc pri hospodárskej obnove Maďarska a Poľska vytvorený v roku 1989 a neskôr rozšírený aj na ďalšie dotknuté štáty. Ďalším úspechom pre tých, ktorí o členstvo usilovali bolo kodanské zasadnutie Európskej rady v roku 1993, na ktorom bolo schválené rozširovanie Únie smerom na východ. Výsledkom summitu bolo aj definovanie Kodanských kritérií, ktoré predstavovali základné podmienky pre prijatie postkomunistických štátov.⁶⁰

Rozšírenie smerom na východ sa týkalo veľkého počtu subjektov. Kandidátmi sa postupne stalo Turecko, Cyprus, Malta, Maďarsko, Poľsko, Slovensko, Litva, Lotyšsko, Estónsko, Bulharsko, Česká republika, Slovinsko a Rumunsko.⁶¹ Dôležitým nástrojom zblížovania ich vnútroštátneho práva s právom Únie bola Asociačná dohoda, nazývaná aj Európskou dohodou. Takúto zmluvu podpisovali štáty strednej a východnej Európy s vidinou plnoprávneho členstva v Únii. Zriadovala orgány, ktoré mali dozerieť na zblížovanie práva kandidátov s právom EÚ/ES. Išlo o Asociačnú radu zodpovednú za výklad dohody, riešenie sporov medzi zmluvnými stranami a Asociačný výbor, ktorý sa

---

⁵⁸ Veber, V.: Dějiny sjednocené Evropy. s. 366, 369

⁵⁹ Fiala, P.- Pitrová, M.: Evropská unie. s. 153

⁶⁰ Veber, V.: Dějiny sjednocené Evropy. s. 399, 402

⁶¹ Gerbet, P.: Budování Evropy. s. 396

zaoberal konkrétnymi bodmi Európskej dohody. Zmluvu zakladajúcu pridruženie podpísalo aj Slovensko. Tá nadobudla platnosť 1. februára 1995.⁶²

Východné rozšírenie sprevádzali aj ďalšie dokumenty, ktoré mali napomôcť postkomunistickým štátom získať členstvo v EÚ. Jedným z nich bola Biela kniha – Príprava asociovaných krajín strednej a východnej Európy na začlenenie do vnútorného trhu Únie. V nej bol podaný ucelený prehľad legislatívy Únie, ktorú mali kandidátske štáty prebrať do svojho vnútroštátneho právneho poriadku. Kniha rozdelila právne predpisy Únie do 23 častí a ponúkala tiež časový a logický harmonogram pri uplatňovaní každej z nich. Biela kniha bola schválená v júni 1995, no stále nepriniesla žiaden dátum, pri ktorom by zainteresované štáty mohli vidieť začiatok konca.⁶³

Agendu 2000 publikovala Komisia v roku 1997. Dokument vypracovaný expertmi Komisie obsahoval najmä stanoviská k jednotlivým kandidátskym štátom. Komisia skúmala stav vo všetkých krajinách čakajúcich na členstvo a odporučila otvoriť rokovania s Českou republikou, Estónskom, Maďarskom, Poľskom a Slovinskom. Hľadiac na názor Komisie sa Európska rada na summite v Luxembursku rozhodla viesť rokovania s tzv. luxemburskou skupinou, ktorú predstavovalo Česko, Maďarsko, Poľsko, Estónsko, Slovinsko a Cyprus. Prístupové rozhovory boli nakoniec zahájené v marci 1998. Význam luxemburského summitu spočíval aj v založení tzv. Partnerstva pre vstup.⁶⁴ Prístupové partnerstvo vytváralo priestor, v ktorom sa vyvíjali vzťahy medzi EÚ a štátmi strednej a východnej Európy. Jeho úlohou bolo vytýčiť krátkodobé a strednodobé ciele, na ktoré sa má štát zamerať a ktoré má splniť. Medzi krátkodobé priority vytýčené v Partnerstve pre vstup SR patrili napríklad slobodné a spravodlivé prezidentské či parlamentné voľby, banková reštrukturalizácia alebo zlepšenie postavenia Rómov. Priority v strednodobom horizonte sa zameriavali na posilnenie administratívneho potenciálu, vnútorný trh či životné prostredie.⁶⁵

Ďalší posun k historicky najväčšiemu rozšíreniu Európskej únie zabezpečil helsinský summit Európskej rady konajúci sa v decembri 1999. Padlo totiž rozhodnutie, že prístupové rokovania budú zahájené s ďalšími čakaťmi, ale bude na nich, aby dobehli kandidátov, ktorí mali za sebou už takmer dvojročné obdobie rokovaní. Išlo o tzv. helsinskú skupinu štátov, ku ktorým radíme Slovensko, Litvu, Lotyšsko, Maltu, Rumunsko

---

⁶² Kunová, V.: Od pridruženia k vstupu... s. 110, 112 - 113

⁶³ Veber, V.: Dějiny sjednocené Evropy. s. 406

⁶⁴ Fiala, P.- Pitrová, M.: Evropská unie. s. 158

⁶⁵ Kunová, V.: Od pridruženia... s. 114

a Bulharsko. Tiež sa spomenul princíp regaty, podľa ktorého sa ku všetkým kandidátom pristupuje rovnako, na základe rovnakých kritérií.⁶⁶

Dokončeniu príprav na prvé východné rozšírenie výrazne napomohlo zasadnutie Európskej rady v Laekene v roku 2001. Bolo potvrdené, že ďalšie rozšírenie Únie je nezvratné a členské štáty opätovne potvrdili svoj zámer Európsku úniu rozšíriť. Výsledkom summitu bolo ustanovenie tzv. laekenskej skupiny štátov, u ktorej sa predpokladalo, že bude schopná uzavrieť prístupové rokovania do konca roku 2002. K tejto skupine patrilo 10 kandidátskych štátov, a to Litva, Lotyšsko, Estónsko, Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Slovinsko, Slovensko, Malta a Cyprus. Mimo skupinu ostalo Bulharsko s Rumunskom, u ktorých sa vyhodnotila nedostatočná pripravenosť a Turecko.⁶⁷

Zmluvy o pristúpení s laekenskou skupinou štátov boli podpísané 16. apríla 2003 a po ich úspešnej ratifikácii vo všetkých dotknutých stranách došlo k piatemu a historicky najväčšiemu rozšíreniu Európskej únie 1. mája 2004, kedy zmluvy nadobudli platnosť.⁶⁸ Úspešnej ratifikácii však predchádzali ešte referendá, v ktorých si vlády deviatich kandidátskych štátov dali obyvateľmi schváliť pristúpenie k EÚ. Väčšina hlasujúceho obyvateľstva vo všetkých štátoch bola „za“ rozšírenie, a tak mu už nič nebránilo. Výnimočný bol len Cyprus, a to hneď z dvoch dôvodov. Prvým je fakt, že ako v jedinom štáte sa referendum nekonalo a druhým, že kvôli rozdeleniu ostrova na grécku a tureckú časť, k EÚ pristúpila len tá južná, čiže grécka polovica.⁶⁹

V dôsledku rozhodnutia o nepripravenosti Rumunska a Bulharska na rozšírenie v roku 2004 sa musela uskutočniť aj druhá vlna východného rozšírenia. Hoci oba štáty podali svoju žiadosť o členstvo už v roku 1995, neboli schopné stať sa súčasťou rozšírenia v máji 2004. V Bulharsku pretrvávali problémy s reštrukturalizáciou priemyslu, obavy spôsobovala nedostatočná konkurencieschopnosť priemyslu a poľnohospodárskych podnikov, byrokratické prekážky či nefungujúci trh s pôdou. Európska komisia požadovala reformu zdravotníctva a penzijného systému. Kritika korupcie a neefektívnosti súdництва tiež prispela k odkladu vstupu Bulharska do EÚ. Situácia v Rumunsku bola obdobná. Pretrvávala zlá ekonomická situácia, problémy v poľnohospodárstve, v oblasti životného prostredia a v sfére justície a vnútra. Vstup do EÚ bol však v oboch štátoch podporovaný zhodou politických elít aj verejnosťou, čo prispelo k úspešnému zavŕšeniu integračného procesu trvajúceho takmer 12 rokov. Prístupová zmluva bola s Rumunskom aj Bulharskom

---

⁶⁶ Veber, V.: Dějiny sjednocené Evropy. s. 428

⁶⁷ Fiala, P.- Pitrová, M.: Evropská unie. s. 176 - 177

⁶⁸ Siman, M.- Slašťan, M.: Právo Európskej únie. s. 60

⁶⁹ Fiala, P.- Pitrová, M.: Evropská unie. s. 178, 186

podpísaná 25. apríla 2005 a po úspešnej ratifikácii vstúpila do platnosti 1. januára 2007. Týmto dňom bolo zavŕšené rozširovanie Únie smerom na východ a zároveň doposiaľ posledné prijatie nových členských štátov.⁷⁰

1.2 Zánik členstva v Európskej únii

Polemiky tom, či je možné odstúpenie príp. vylúčenie členského štátu sa viedli už v dobách existencie Európskeho spoločenstva. V uvedenom období primárne právo vylúčenie členského štátu z ES nepripúšťalo.⁷¹ Otázka dobrovoľného vystúpenia nebola taktiež upravená, dokonca bol takýto čin pri panujúcich názoroch o nezvratnosti integračného procesu pokladaný za nemožný. Nepredpokladalo sa ani vystúpenie z mimoriadnych dôvodov, pretože Spoločenstvo vytvorilo celý rad prostriedkov, ktoré bolo možné použiť pri vzniku akýchkoľvek problémov. Hovoríme o pomoci v prípade existencie vážnych hospodárskych ťažkostí či o ochranných ustanoveniach, ktoré je možné aplikovať pri problémoch vyplývajúcich z pôsobenia súťažných pravidiel v rámci spoločného trhu. Spory sa riešili pomocou efektívneho justičného systému.⁷² Z toho sa vyvodzovalo, že Spoločenstvo je schopné vlastnými prostriedkami vyriešiť aj vážne problémy svojich členov, a teda je schopné predísť vystúpeniu z Únie. Na druhej strane, „vystúpenie“ len časti územia členského štátu nepredstavovalo žiaden problém. Komunitárne právo tak stanovilo, že ak sa zmení rozsah teritória členského štátu, zväčší alebo zmenší sa teritoriálna pôsobnosť práva Spoločenstva.⁷³

Príkladom takejto situácie je Grónsko, ktoré bolo neoddeliteľnou súčasťou Dánskeho kráľovstva v čase jeho pristúpenia k Spoločenstvu v roku 1973,⁷⁴ čo umožňovalo jednotlivým členským štátom loviť ryby v grónskych vodách.⁷⁵ V roku 1979 udelila dánska vláda Grónsku autonómiu, čo znamená, že môže samostatne prijímať rozhodnutia, ale stále zostáva pod dánskou korunou a jeho obyvatelia sú dánskymi občanmi.⁷⁶ Na základe zisku autonómie sa v Grónsku konalo referendum, v ktorom obyvatelia ostrova

---

⁷⁰ Fiala, P.- Pitrová, M.: Evropská unie. s. 179, 187 - 188

⁷¹ Karas, V.- Králik, A.: Európske právo. s. 73

⁷² Tichý, L. a kol.: Evropské právo. s. 64

⁷³ Tichý, L. a kol.: Evropské právo. s. 64 - 65

⁷⁴ Kaczorowska, A.: European union law. s. 69

⁷⁵ Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lang=sk&ihmlang=sk&lng1=sk,sk&lng2=bg,cs,da,de,el,en,es,et,fi,fr,hu,it,lt,lv,mt,nl,pl,pt,ro,sk,sl,sv,&val=628355:cs&page=#top>

⁷⁶ Kaczorowska, A.: European union law. s. 69

rozhodovali o budúcnosti svojej vlasti, resp. o členstve v ES. Hlasovanie sa uskutočnilo vo februári 1982 a zúčastnilo sa ho 74,9% občanov. Voliči odpovedali na otázku, či Grónsko má zostať súčasťou Spoločenstiev. 53% hlasujúcich si vybralo zápornú odpoveď, Grónsko teda vystúpilo a od 1. februára 1985 už oficiálne nie je súčasťou dnešnej EÚ.⁷⁷

Rokovania o tomto kroku boli vedené medzi členskými štátmi a Dánskym kráľovstvom. Keďže nebola vyjadrená žiadna opozícia voči takému rozhodnutiu, Grónsko vystúpilo a jeho postavenie sa upravilo v Protokole o osobitnej úprave pre Grónsko.⁷⁸ Dokument upravuje dovoz produktov rybolovu z krajiny do Spoločenstva. Takýto obchod nesmie byť obmedzovaný clom či poplatkami s podobným účinkom, ani sa naň nesmú vzťahovať kvóty a obmedzenia s rovnakým vplyvom. To však platí iba v prípade, ak sú možnosti Únie na prístup do grónskych rybolovných zón pre členské štáty vyhovujúce.⁷⁹

Polemiky o možnosti vystúpenia z EÚ/ES boli čiastočne vyriešené už vďaka Zmluve o ústave pre Európu. Podľa článku I – 60 tejto zmluvy môže každý členský štát v súlade so svojimi ústavnými požiadavkami z Únie vystúpiť. Dotknutý štát oznámi svoje rozhodnutie Európskej rade, ktorá následne vydá usmernenia pre uzatvorenie zmluvy o odstúpení s daným členským štátom, ktorá bude obsahovať spôsob vystúpenia i definovať budúce vzťahy štátu s EÚ/ES. Zmluvu uzatvára Rada kvalifikovanou väčšinou po udelení súhlasu Európskeho parlamentu. Dotknutý členský štát sa na rokovaníach o uvedených záležitostiach nezúčastňuje. Ústavná zmluva upravovala aj možnosť opätovného členstva daného štátu. Vystúpený členský štát sa na základe riadneho prístupového procesu môže opätovne k Únii pripojiť.⁸⁰

Ústavná zmluva však ratifikovaná nebola, a tak otázku zániku členstva v Európskej únii vyriešila až Lisabonská zmluva (platná od 1. decembra 2009). Tá ako prvá zaviedla právny mechanizmus procesu vystúpenia. Článok 50 ZEÚ v lisabonskom znení hovorí: „*Každý členský štát sa môže rozhodnúť vystúpiť z Únie v súlade so svojimi ústavnými požiadavkami.*“⁸¹ Takéto rozhodnutie môže padnúť kedykoľvek. Štát, ktorý v súlade so svojimi ústavnými požiadavkami prijal rozhodnutie, že chce vystúpiť z EÚ, oznámi tento fakt Európskej rade, ktorá následne vydá usmernenia na uzatvorenie zmluvy o vystúpení s daným štátom s definíciou budúcich vzťahov medzi EÚ a potom už bývalým členským štátom. Zmluvu vyjednáva a následne uzatvára Rada Európskej únie, ktorá sa uznáva

---

⁷⁷ Dostupné na internete: http://www.euo.dk/euo_en/spsv/all/17/

⁷⁸ Kaczorowska, A.: European union law. s. 69

⁷⁹ Siman, M.- Slašťan, M.: Primárne právo Európskej únie. s. 388 - 389

⁸⁰ Zmluva o ústave pre Európu. s. 40

⁸¹ Siman, M.- Slašťan, M.: Právo Európskej únie. s. 71, 911

kvalifikovanou väčšinou po udelení súhlasu Európskeho parlamentu. Štát, ktorý chce Úniu opustiť sa na hlasovaní v Rade či Európskej rade nezúčastňuje.⁸²

Dohoda sa dojednáva v súlade s článkom 218 ods. 3 ZFEÚ, ktorý informuje, že ak sa vyjednáva dohoda s dopadom na spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku Únie, Európska komisia alebo Vysoký predstaviteľ Únie pre SZBP dáva Rade usmernenia, na základe ktorých sa určí hlavný vyjednávač pre danú dohodu a poveruje na začatie rokovaní.⁸³ Dotknutý členský štát prestane byť členom Únie k dátumu uvedenom v zmluve o odstúpení alebo, ak nedôjde k zhode, dva roky po oznámení Európskej rade svoj cieľ z Únie vystúpiť, pokiaľ Európska rada nerozhodne o predĺžení tejto lehoty. Toto rozhodnutie však môže padnúť až po dohode s dotknutým členským štátom. V prípade, že členský štát „zmení názor“ a rozhodne sa vrátiť späť k Únii, môže tak urobiť len v riadnom prístupovom procese podľa článku 49 Zmluvy o Európskej únii.⁸⁴

Jednou z príčin prečo sa pôvodne neuvažovalo o možnosti vylúčenia členského štátu z EÚ je fakt, že Únia disponuje mechanizmom, ktorým by mohla „potrestat“ konanie svojho člena, ktoré je v nesúlade s právom Únie. Ide o sankciu, ktorú nazývame pozastavenie členských práv dotknutého štátu, výslovne uvedenú v čl. 7 ZEÚ.⁸⁵

Proces pozastavenia práv vyplývajúcich z členstva by sme mohli rozdeliť do niekoľkých fáz či stupňov. Prvá fáza má skôr preventívny charakter, kedy môže Rada na základe návrhu 1/3 členských štátov, Komisie alebo Európskeho parlamentu a po udelení súhlasu Parlamentom, štvorpätinovou väčšinou rozhodnúť, že existuje zjavné riziko porušenia základných hodnôt Únie. Ide o zásahy uvedené v čl. 2 ZEÚ⁸⁶: *„Únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv, vrátane práv osôb patriacich k menšinám. Tieto hodnoty sú spoločné členským štátom v spoločnosti, v ktorej prevláda pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi.“*⁸⁷

Pred prijatím takého rozhodnutia Rada dotknutý členský štát vypočuje a podáva mu odporúčania. Tiež môže požiadať o nezávislý prieskum situácie v krajine a priebežne monitoruje či nepriaznivý stav stále pretrváva. Ak áno, Európska rada môže na návrh jednej tretiny členských štátov alebo Komisie so súhlasom EP jednomyseľne rozhodnúť o existencii porušovania vyššie uvedených princípov. Pred prijatím takého rozhodnutia

---

⁸² Kaczorowska, A.: European union law. s. 68

⁸³ Siman, M.- Slašťan, M.: Právo Európskej únie. s. 992

⁸⁴ Kaczorowska, A.: European union law. s. 68

⁸⁵ Tichý, L. a kol.: Evropské právo. s. 65

⁸⁶ Karas, V.- Králik, A.: Európske právo. s. 73

⁸⁷ Siman, M.- Slašťan, M.: Právo Európskej únie. s. 890

musí dotknutý členský štát dostať priestor na vyjadrenie svojho stanoviska. Ak Európska rada pozitívne rozhodne o existencii porušovania základných hodnôt Európskej únie, môže následne Rada EÚ kvalifikovanou väčšinou rozhodnúť o pozastavení určitých práv vyplývajúcich z členstva, vrátane hlasovacieho práva v Rade.⁸⁸

Tento proces je samozrejme veľmi citlivý, a preto je nutné zohľadniť, aký dopad bude mať takáto skutočnosť na fyzické a právnické osoby s bydliskom, resp. sídlom na území spomínaného štátu. Pozastavenie členských práv nemá za následok zánik povinností vyplývajúcich zo zmlúv ani povinností ostatných členských štátov voči konkrétnemu subjektu. Počas celej procedúry sa predstavitelia štátu, ktorý porušuje pravidlá, na hlasovaní Európskej rady a Rady nezúčastňujú.⁸⁹ Zdržanie sa hlasovania niektorých členov nebráni prijatiu rozhodnutia. Európsky parlament sa na účely článku 7 uznáva dvojtretinovou väčšinou hlasov pri hlasovaní väčšiny poslancov. Ak sa preukáže, že skutočnosti, ktoré viedli k pozastaveniu práv už naďalej v krajine nepretrvávajú, môže Rada kvalifikovanou väčšinou rozhodnúť o zmene príp. odvolaní daného stavu.⁹⁰

---

⁸⁸ Karas, V.- Králik, A.: Európske právo. s. 73 - 74

⁸⁹ Karas, V.- Králik, A.: Európske právo. s. 74

⁹⁰ Siman, M.- Slašťan, M.: Právo Európskej únie. s. 893, 1024

2 Politika rozšírenia a súčasný prístupový proces

Úloha, ktorú v rámci činností Európskej únie zohráva prijímanie nových členov je natoľko dôležitá, že v rámci činností Únie bola vyčlenená aj samostatná politika rozšírenia. Rozširovanie Únie bolo od počiatku európskej integrácie súčasťou pôvodného plánu, čo sa prejavovalo aj v snahe členských štátov napomáhať potenciálnym novým členom pri hospodárskom raste a rozvoji demokracie.⁹¹ Politika rozširovania hrá zásadnú úlohu pri udržiavaní mieru a demokracie v Európe, dodáva štátom, ktoré sa chcú k Únii pridať motiváciu k hospodárskym a politickým reformám, pričom je dôležité, aby každý prístupujúci štát Európsku úniu nielen rozšíril, ale aj posilnil.⁹²

Dôležitosť politiky rozšírenia sa prejavila aj v zložení Európskej komisie. Už v roku 1999 vznikol v rámci Komisie špeciálny rezort zaoberajúci sa rozšírením Únie. Vytvoril ho predseda EK Romano Prodi v období rokovaní so štátmi strednej a východnej Európy. Na čelo úradu sa postavil Gunther Verheugen, ktorý prístupový proces postkomunistických štátov dovedol do úspešného konca.⁹³ V súčasnosti tento post komisára pre rozšírenie a susedskú politiku zastáva český komisár Štefan Fule. Vo svojej funkcii člena Barrosovej komisie zotrúva od 10. februára 2010.⁹⁴ Eurokomisár je zodpovedný za pokračovanie negociácií s kandidátmi. Jeho úlohou je sústrediť sa na vzťahy EÚ s Chorvátskom a Tureckom, rovnako ako pomáhať ostatným štátom západného Balkánu a Islandu pri príprave na budúce členstvo.⁹⁵

Pri výkone svojho mandátu spolupracuje komisár s Generálnym riaditeľstvom pre rozšírenie so sídlom v Bruseli. Na jeho čele v súčasnosti stojí generálny riaditeľ Stefano Sannino, ktorý sa zodpovedá komisárovi pre rozšírenie. Podľa oblastí, ktorými sa zaoberá sa člení na päť riaditeľstiev rozlišovaných písmenami A až E.⁹⁶ Jeho úlohou je definovať a implementovať stratégiu rozšírenia, riadiť vzťahy s kandidátskymi štátmi a potenciálnymi kandidátmi či spravovať predvstupovú pomoc určenú týmto subjektom.⁹⁷

---

⁹¹ Dostupné na internete: http://europa.eu/pol/enlarg/index_sk.htm

⁹² Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/fule/about/welcome/welcome_cs.htm

⁹³ Veber, V.: Budování sjednocené Evropy. s. 424

⁹⁴ Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/fule/about/welcome/welcome_cs.htm

⁹⁵ Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/fule/docs/mandate/mandate_fule.pdf

⁹⁶ Dostupné na internete: <http://europa.eu/whoiswho/public/index.cfm?fuseaction=idea.hierarchy&nodeID=10497&lang=sk>

⁹⁷ Oznámenie o voľnom pracovnom mieste...s.1

2.1 Kandidátske štáty a potenciálni kandidáti

Štáty, ktoré nie sú členmi Európskej únie, ale vyjadrili vôľu sa nimi stať, by sme mohli rozdeliť do skupín kandidátskych štátov a potenciálnych kandidátov. Štát s perspektívou členstva, ktorý má šancu po splnení určitých podmienok získať status kandidátskeho štátu je potenciálny kandidát.⁹⁸ Tento pojem bol zavedený Európskou radou na summite vo Feire v roku 2000 ako termín označujúci status štátov západného Balkánu, resp. štátov, ktoré sa zúčastňujú na procese stabilizácie a pridruženía.⁹⁹

Dnes takto označujeme Albánsko, Bosnu a Hercegovinu. Prvý zo spomenutých štátov sa od 1. apríla 2009 zúčastňuje na procese stabilizácie a koncom toho istého mesiaca podal oficiálnu žiadosť o členstvo v EÚ.¹⁰⁰ K tejto žiadosti sa už vyjadrila aj Európska komisia, ktorá svoje stanovisko vydala 9. novembra 2010. V ňom uvádza, že albánske členstvo by neovplyvnilo schopnosť Únie udržať svoj vlastný rozvoj. Komisia sa domnieva, že rokovania s Albánskom by sa mali začať, keď štát dosiahne potrebný stupeň súladu s kodanskými politickými kritériami, pričom vytýčila aj hlavné oblasti záujmu. Albánsko by sa malo zamerať na vylepšenie riadneho fungovania parlamentu, vymenovať ombudsmana, uskutočniť reformy v oblasti justície, zaistiť nezávislosť a zodpovednosť súdnictva, posilniť boj proti organizovanej trestnej činnosti či snažiť sa o zvýšenie ochrany ľudských práv, najmä žien a detí.¹⁰¹

Situácia v Bosne a Hercegovine je väčšmi vzdialená od prípadného členstva. Na rozdiel od Albánska ešte nepodala oficiálnu žiadosť o členstvo. S Európskou úniou však udržuje obchodné vzťahy a Únia je najdôležitejším zdrojom priamych zahraničných investícií v štáte. Bosna a Hercegovina podpísala s Úniou v roku 2008 dohodu o stabilizácii a pridružení.¹⁰² Hlavnými prvkami zmluvy je zabezpečenie politického dialógu s predmetným štátom, perspektíva zriadenia zóny voľného obchodu medzi krajinami Únie a predmetným štátom, ustanovenia o pohybe pracovníkov, slobode usadiť sa, poskytovania služieb, pohybov kapitálu či záväzok štátu harmonizovať svoju právnu úpravu s predpismi Únie.¹⁰³

Neperspektívna situácia v krajine sa však čiastočne vylepšila. V štáte sa podarilo prekonať politický pat, ktorý vznikol po októbrových parlamentných voľbách. V decembri

---

⁹⁸ Dostupné na internete: http://europa.eu/pol/enlarg/index_sk.htm

⁹⁹ Fiala, P. - Pitrová, M.: Evropská unie. s. 189

¹⁰⁰ Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/enlargement/potential-candidates/albania/relation/index_sk.htm

¹⁰¹ Stanovisko Komisie k žiadosti Albánska o členstvo v Európskej únii. s. 11 – 12

¹⁰² Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/enlargement/potential-candidates/bosnia_and_herzegovina/relation/index_sk.htm

¹⁰³ Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52008PC0182%2801%29:SK:HTML>

minulého roku bola vytvorená nová centrálna vláda na čele s Vjekoslavom Bevandom, ktorý prehlásil zámer Bosny a Hercegoviny podať oficiálnu prihlášku do EÚ v júni tohto roku. Dôležitým bodom bolo aj prijatie nových zákonov o sčítaní ľudu či štátnej pomoci, ktoré sú kľúčové pre plnenie podmienok EÚ. Úlohou štátnych orgánov je aj splniť cieľ v podobe dosiahnutia štandardu Únie v oblasti ochrany ľudských práv.¹⁰⁴

Lepšie vyhliadky na riadne členstvo v Európskej únii majú oficiálne kandidátske štáty, ku ktorým v súčasnosti patrí Turecko, Island, Čierna Hora, Bývala juhoslovanská republika Macedónsko a Srbsko.¹⁰⁵

Zo spomenutých krajín budeme ako prvý rozoberať Island. Ten vo vzťahu k EÚ dosiahol pomerne vysoký stupeň integrácie. Je súčasťou Európskeho hospodárskeho priestoru a Schengenu, čo umožňuje štátu získať výhody zo spoločného trhu a obyvateľom prináša možnosť voľne sa pohybovať v rámci Schengenských hraníc. Dokonca sa podieľa aj na činnosti niektorých agentúr a programov EÚ zameriavajúcich sa na vzdelávanie či výskum, hoci bez hlasovacieho práva. O oficiálne členstvo štát požiadala v júli 2009.¹⁰⁶ Následne Rada požiadala Európsku komisiu o vyslovenie stanoviska k tejto žiadosti. V ňom Komisia prehlasuje, že Island spĺňa politickú časť Kodanských kritérií. Na vyrovnanie sa s hospodárskymi podmienkami je nutné odstrániť existujúce slabiny v podobe makroekonomickej nerovnováhy a nedostatkov v oblasti regulácie. Konštatuje však, že islandský trh je schopný odolávať konkurenčným tlakom v rámci EHP, preto očakáva aj schopnosť vyrovnáť sa s konkurenciou v rámci trhových síl Európskej únie. Naďalej je nutné zosúladiť právnych predpisov s *acquis*, hlavne v kritických oblastiach rybného hospodárstva, poľnohospodárstva, rozvoja vidieka, životného prostredia, voľného pohybu kapitálu a v oblasti finančných služieb. V závere však EK konštatuje, že pristúpenie Islandu k EÚ nebude mať výrazný vplyv na schopnosť Únie ďalej sa vyvíjať a odporúča začatie rokovaní o pristúpení.¹⁰⁷

Ďalším kandidátom na členstvo v EÚ je Čierna hora. S Európskou úniou má uzatvorenú dohodu o stabilizácii a pridružení, udržiujú spolu obchodné vzťahy a Únia je najdôležitejším zdrojom priamych investícií v krajine. Svoju oficiálnu žiadosť adresovala Rade v decembri 2008.¹⁰⁸ K tejto žiadosti sa opäť vyjadrila aj Európska komisia. Zo záverov Komisie vyplýva potreba vyvinúť ďalšie úsilie na zabezpečenie stability inštitúcií

---

¹⁰⁴ Dostupné na internete: <http://www.euractiv.sk/rozsirovanie/clanok/bosna-a-hercegovina-pripravuje-prihlasku-do-eu-018700>

¹⁰⁵ Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/index_sk.htm

¹⁰⁶ Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/iceland/relation/index_sk.htm

¹⁰⁷ Stanovisko Komisie k žiadosti Islandu o členstvo v Európskej únii. s. 7 – 8

¹⁰⁸ Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/montenegro/relation/index_sk.htm

presadzujúcich demokraciu, právny štát, ľudské práva a ochranu menšín. Konštatovala tiež potrebu odstránenia nedostatkov vo fungovaní trhu práce, posilnenia ľudských zdrojov a pokračovania v reformách s cieľom vyrovnáť sa tlaku v rámci spoločného trhu Európskej únie. Komisia v stanovisku odporúča, aby sa Čiernej hore udelil status kandidáta na členstvo a domnieva sa, že prístupové rokovania by sa mali začať v momente, kedy štát dosiahne potrebný stupeň súladu najmä s kodanskými politickými kritériami, čiže posilní sa právny štát, zlepši sa boj proti korupcii, organizovanej trestnej činnosti či sloboda médií.¹⁰⁹ Status kandidátskeho štátu Čierna hora napokon získala v decembri 2010.¹¹⁰

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko podala žiadosť o členstvo v marci 2004. Následne Európska komisia vypracovala stanovisko, v ktorom konštatovala, že republika je fungujúcou demokraciou so stabilnými inštitúciami zaručujúcimi rešpektovanie základných práv a nachádza sa na ceste k zavedeniu trhového hospodárstva. Stále je však potrebné usilovať sa o reformu súdnictva a polície, o posilňovanie boja proti korupcii a zlepšenie volebného procesu. Na riadne splnenie ekonomických kritérií je nutné zlepšiť podnikateľské prostredie. Stanovisko Komisie však v konečnom dôsledku bolo pozitívne a odporúčalo udeliť Macedónsku status oficiálneho kandidáta a po dosiahnutí odpovedajúceho stupňa súladu s kodanskými kritériami aj otvoriť prístupové rokovania.¹¹¹ Status kandidátskeho štátu jej bol Európskou radou udelený v roku 2005¹¹², no podobne ako v Čiernej hore sa prístupové rokovania ešte nezačali.¹¹³

Najmladším kandidátom na členstvo v EÚ je Srbsko, ktoré tento pokrok dosiahlo 2. marca 2012 potom, čo sa zaručilo dodržiavať práva Rumunov žijúcich na svojom území. Zisk statusu kandidáta bol tiež podporovaný aj spoluprácou Srbska s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Južosláviu a s vydaním vojnového zločincina Ratka Mladica obvineného z páchania zločinov proti ľudskosti. Nakoniec k tomuto kroku prispelo aj urovanie vzťahov s Kosovom, ktoré síce doposiaľ Srbsko neuznalo, ale došlo k dohode o správe vzájomnej hranice, na ktorej dochádzalo k násilným stretom.¹¹⁴

Pravdepodobne najkomplikovanejšia situácia ohľadom rozširovania Únie je prístupový proces Turecka. Krajina podala oficiálnu žiadosť o členstvo v roku 1986. Na zasadaní Európskej rady v Helsinkách v roku 1999 jej bol udelený status kandidátskeho štátu, ale

---

¹⁰⁹ Stanovisko Komisie k žiadosti Čiernej hory o členstvo v Európskej únii. s. 10 - 11

¹¹⁰ Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/montenegro/relation/index_sk.htm

¹¹¹ Dostupné na internete:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/1391&format=HTML&aged=1&language=SK&guiLanguage=en>

¹¹² Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/economy_finance/international/enlargement/index_sk.htm

¹¹³ Siman, M. - Slašťan, M.: Právo Európskej únie. s. 71

¹¹⁴ Dostupné na internete: <http://www.euractiv.cz/rozširovani-eu/clanek/srbsko-ma-nakroceno-do-eu-obdrzelo-kandidatsky-status-009675>

otvorenie prístupových rokovaní bolo podmienené splnením politických kritérií. Potenciálne pristúpenie Turecka k Európskej únii by bolo pravdepodobne tým najkontroverznejším, keďže ide o islamskú krajinu, ktorej veľká časť územia leží v Ázii a s počtom obyvateľov takmer 68 miliónov by sa stala druhým najľudnatejším štátom EÚ po Nemecku.¹¹⁵

Rokovania o jednotlivých kapitolách *acquis* sa začali v roku 2006, kedy bola otvorená aj provizórne uzavretá kapitola Veda a výskum. Odvtedy bolo otvorených ešte osem kapitol, posledná v roku 2010.¹¹⁶ Rokovania s Tureckom boli otvorené aj vďaka faktu, že štát dodržiaval Kodanské kritériá. Je nutné, aby Turecko pracovalo na ďalšom uskutočňovaní reforiem v oblasti slobody, demokracie, vlády zákona, rešpektovaní ľudských práv a základných slobôd. Je potrebné rozširovať legislatívu a zaviesť ustanovenia vzťahujúce sa k slobode prejavu, vierovyznania, k rešpektovaniu práv žien. V prípade vážneho porušenia vyššie uvedených zásad môže Európska komisia z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť jednej tretiny členských štátov rozhodnúť o prerušení rokovaní alebo o podmienkach ich pokračovania. Výzvou tiež zostáva situácia Kurdov žijúcich na východe a juhovýchode tureckého územia. Musí sa zlepšiť rešpektovanie ich práv a slobôd, rovnako ako zabezpečiť ekonomický rozvoj regiónu.¹¹⁷

Kontroverznou otázkou je aj geografická poloha Turecka, ktorá by pri prípadnom členstve štátu v EÚ spôsobila, že susedstvom Únie sa stane nestabilný stredný východ, Kaukaz a Stredná Ázia. V bilaterálnych vzťahoch sa tiež javí ako nespoľahlivý partner. Nie je ochotné robiť kompromisy, spojiť svoju zahraničnú politiku so záujmami iných štátov, čo pri veľkosti tureckej armády spôsobuje obavy. Často diskutovanou otázkou je aj problematika Cypru. Ostrov je rozdelený na severnú časť uznanú len Tureckom a časť južnú, ktorú Turecko neuznáva. Preto je na mieste otázka, ako môže štát rokovať s niekým, koho neuznáva?¹¹⁸

Proti jeho členstvu hrá aj ekonomická úroveň krajiny, ktorá je pod priemerom Únie, a tak by sa ako členský štát stalo záťažou pre rozpočet Únie a jeho podpora z fondov by bola na úkor členov, ktorí už na peniaze z fondov spôsobilí nebudú. Zastúpenie takto veľkého štátu v inštitúciách EÚ by malo tiež značný dopad na súčasné zloženie Európskeho parlamentu či Rady EÚ, kde sú štáty zastúpené práve na základe počtu obyvateľov a vo väčšinových hlasovaniach by malo Turecko silnú pozíciu. Otázka

---

¹¹⁵ Albi, A.: *EU Enlargement and the Constitutions of Central and Eastern Europe*. s. 8

¹¹⁶ Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/turkey/relation/index_sk.htm

¹¹⁷ Stivachtis, Y.: *The state of European integration*. s. 118 - 119

¹¹⁸ Stivachtis, Y.: *The state of European integration*. s. 119

schopnosti Únie takýto štát absorbovať ostáva tiež nezodpovedaná. Nakoniec, nutná je aj podpora ostatných partnerov. Už francúzsky prezident d'Estaing vyhlásil, že Turecko nie je európsky štát a jeho prijatie do EÚ by znamenalo koniec Európy. Pri pretrvávajúci takýchto postojov však bude pre Turecko nemožné dosiahnuť plnoprávne členstvo v Európskej únii, keďže súčasná právna úprava vyžaduje súhlas všetkých členských štátov EÚ.¹¹⁹

2.2 Prístupujúci štát - Chorvátsko

Na začiatku prístupového procesu, ktorý priviedol Chorvátsku republiku na prah dverí Európskej únie stál konsenzus politických elít, ktoré sa zhodli, že vstup krajiny do Európskej únie prinesie výhody pre ich štát. Takáto jednota všetkých politických strán, aspoň tých najdôležitejších, je nevyhnutnou podmienkou na dosiahnutie takéhoto cieľa. Chorvátsko jednotu dosiahlo, a preto v otázkach vstupu do EÚ postupovalo rýchlejšie než ostatné krajiny Západného Balkánu, u ktorých sa zhoda nedosiahla.¹²⁰ Najväčšia podpora prichádzala od Chorvátskej demokratickej strany a sociálnych demokratov. Na druhej strane sa prirodzene zdvihla aj vlna nevôle. Opozíciu voči podaniu prihlášky do EÚ a neskoršiemu prístupiu vytvárali najmä nacionalisti, vojnoví veteráni a manažéri štátnych podnikov, ktorí sa obávali konkurencie plynúcej zo spoločného trhu. Tieto antieurópske sily však boli pomerne nevýrazné v porovnaní s politickým vplyvom veľkého súkromného sektora, ktorý mohol z členstva v EÚ a z veľkého jednotného trhu získať množstvo výhod.¹²¹

Medzi Chorvátskom a EÚ až do roku 2001 neexistovali žiadne vzťahy. Na jednej strane z dôvodu vojny odohrávajúcej sa na Balkáne, na strane druhej kvôli neplneniu demokratických požiadaviek. Situácia sa zmenila po zmene vlády v roku 2000, kedy sa krajina vymanila z medzinárodnej izolácie, zapojila sa do asociačného procesu a v roku 2001 podpísala stabilizačnú a asociačnú dohodu s EÚ, ktorá vstúpila do platnosti 1. februára 2005.¹²² Asociácia je podmienená rešpektovaním zásad, na ktorých je Únia postavená a predstavuje formu vzťahov medzi štátom snažiacim sa dosiahnuť členstvo

---

¹¹⁹ Stivachtis, Y.: The state of European integration. s. 120 - 122

¹²⁰ Bartlett, W.: Europe's troubled region. s. 206

¹²¹ Bartlett, W.: Europe's troubled region. s. 207 - 208

¹²² Dostupné na internete: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/relations/relations/article_7240_sk.htm#top

v EÚ a štátmi Únie. Súčasťou tejto spolupráce je aj finančná pomoc zo strany Európskej únie.¹²³

Chorvátska republika podala prihlášku o členstvo v EÚ 21. februára 2003.¹²⁴ V apríli 2004 Európska komisia vydala kladné stanovisko k žiadosti Chorvátska o členstvo v Únii.¹²⁵ EK v ňom vyjadrila názor, že Chorvátsko spĺňa Kodanské kritériá, takže disponuje funkčnou demokraciou, stabilnými inštitúciami garantujúcimi vládu zákona a fungujúcou trhovou ekonomikou. Jej postoj bol menej optimistický ohľadom schopnosti štátu odolávať konkurenčným tlakom v rámci jednotného trhu, čo tvorí súčasť ekonomických kritérií. Komisia vyjadrila, že na to, aby Chorvátsko splnilo aj tieto podmienky, musí uskutočniť reformy, vrátane reštrukturalizácie podnikov, privatizácie, modernizácie lodí a poľnohospodárskeho sektora. Musí reformovať svoj sociálny a daňový systém, zlepšiť systém súdov či verejnú správu.¹²⁶

Aj napriek uvedeným komplikáciám Európska rada v decembri 2004 rozhodla, že prístupové rokovania budú otvorené v marci 2005.¹²⁷ Začatie rokovaní však bolo posunuté z dôvodu nedostatočnej spolupráce s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu. EÚ požadovala, aby chorvátske orgány vydali generála Anteho Gotovinu podozrivého zo zabitia a vyhnaní etnických Srbov. Prístupové rokovania tak boli oficiálne otvorené až v decembri toho istého roku potom, čo hlavná prokurátorka ICTY Carla del Ponte potvrdila zatknutie generála na ostrove Tenerife, a tým plnú spoluprácu krajiny s tribunálom.¹²⁸

Po oficiálnom otvorení prístupových rokovaní s Chorvátskom nasledoval ďalší krok na ceste k plnému členstvu – „screening“. Skriningový proces trval od októbra 2005 do októbra 2006. Na základe spomenutého procesu bola pre každú kapitolu vydaná tzv. „screeningová správa“, ktorá obsahovala informácie o súčasnej situácii v konkrétnej oblasti.¹²⁹

Prvá kapitola, ktorá bola otvorená a v ten istý deň, 12. júna 2006, aj priebežne uzavretá nesie názov „Veda a výskum“. Rokovania o kapitolách boli definitívne ukončené 30. júna 2011. Tento deň sa týkal viacerých kapitol - Politika hospodárskej súťaže, Súdnictvo a základné práva, Finančné a rozpočtové ustanovenia a ostatné otázky, ktoré spadajú do 35.

---

¹²³ Nováčková, D. a kol.: Európska integrácia od Ríma cez Maastricht po Amsterdam. s. 76 - 77

¹²⁴ Dostupné na internete: http://www.euractiv.sk/rozsirovanie/zoznam_liniek/chorvatsko

¹²⁵ Dostupné na internete: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/relations/framework/article_7237_sk.htm

¹²⁶ Bartlett, W.: Europe's troubled region. s. 207 - 208

¹²⁷ Dostupné na internete: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/relations/framework/article_7237_sk.htm

¹²⁸ Lipková, E. a kol.: Európska únia. s. 415

¹²⁹ Dostupné na internete: http://www.euractiv.sk/rozsirovanie/zoznam_liniek/chorvatsko

kapitoly.¹³⁰ Stále pokračuje politický a ekonomický dialóg medzi EÚ a Chorvátskom. Stretnutia zamerané na politický dialóg sa konajú na ministerskej úrovni, tie, ktoré sú zamerané na ekonomické aspekty sa uskutočňujú vo forme bilaterálneho stretnutia medzi Komisiou a chorvátskymi vyššími úradníkmi. Ekonomické otázky sa riešia aj na multilaterálnych stretnutiach medzi EK, členskými štátmi a kandidátom. Zlepšilo sa vykonávanie dohody o stabilizácii a pridružení. Chorvátsko by malo naďalej znižovať dovozné clá v poľnohospodárskom sektore, čím si „vydláždí“ cestu pre integráciu do vnútorného trhu Únie po pristúpení. Finančná pomoc je poskytovaná v rámci nástroja predvstupovej pomoci IPA, ktorá je zameraná na budovanie inštitúcií a na prípravu vykonávania poľnohospodárskej politiky EÚ a kohéznej politiky.¹³¹

Prístupový proces krajiny sprevádzali aj pravidelné správy Európskej komisie. Išlo o správy o pokroku či stratégie rozšírenia. Posledná Stratégia rozšírenia 2011 – 2012 bola vypracovaná Európskou komisiou 12.10.2011 v Bruseli, adresovaná Európskemu parlamentu a Rade. Dokument obsahuje hlavné výzvy v oblasti rozširovania v rokoch 2011 a 2012, a tak sa prirodzene venuje aj otázke pristúpenia Chorvátska, ktoré ako samotný dokument stanovuje, by malo počet členských štátov EÚ rozšíriť v polovici roku 2013.¹³²

Stratégia uvádza, že pristúpenie Chorvátska sa pokladá za historicky významný krok vedúci k integrácii celého západného Balkánu do EÚ. V dokumente je tiež dané, že prístupové rokovania boli ukončené v júni 2011 potom, čo štát splnil potrebné kritériá. Chorvátsko je súčasťou monitorovania Komisiou, ktorá sleduje, ako štát plní záväzky prijaté v rámci rokovaní o pristúpení a ako sa pripravuje na prevzatie povinností vyplývajúcich z členstva.¹³³

Stratégia poukazuje na skutočnosť, že Chorvátsko aj naďalej plní politické kritériá. Dosiahlo pokrok vo všetkých oblastiach, vrátane právneho štátu. Vláda a parlament pracujú efektívne, posilnila sa nezávislosť a efektívnosť súdnictva. Zlepšili sa právne predpisy a posilnili orgány na boj proti korupcii. Naďalej sa dodržiavajú a rešpektujú ľudské práva, došlo k pokroku v oblasti ochrany menšín, vrátane zabezpečenia financovania organizácií zameraných na minority či efektívnejšieho vyšetřovania zločinov zameraných proti nim.¹³⁴ Posilnilo sa postavenie verejného ochrancu práv. Rešpektuje sa sloboda prejavu. Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti práv žien, detí, rovnosti mužov a žien,

---

¹³⁰ Dostupné na internete: <http://eu.mvp.hr/Portals/EU/PDF/Progress-in-EU-Croatia-accession-negotiations-M.pdf>

¹³¹ Správa o pokroku Chorvátska 2011. s. 4

¹³² Stratégia rozšírenia a hlavné výzvy v rokoch 2011 – 2012. s. 1

¹³³ Stratégia rozšírenia... s. 32

¹³⁴ Stratégia rozšírenia... s. 32 – 33

avšak percento nezamestnaných žien je stále vysoké. Krajina naďalej spolupracuje s ICTY. Vláda prijala významné prehlásenie na podporu európskych hodnôt v juhovýchodnej Európe, ktoré obsahuje záväzok, že bilaterálne spory týkajúce sa napríklad hraníc nebudú prekážkou pre prístupenie kandidátskych štátov k EÚ, a to od začiatku prístupového procesu až po podpísanie prístupovej zmluvy.¹³⁵ Takáto dohoda bola z pohľadu Chorvátskej republiky o to dôležitejšia, že územné spory vedie štát so všetkými svojimi susedmi. Najproblematickejšia situácia je vo vzťahu k hraničnému sporu so Slovinskom, ktoré ako člen EÚ blokovalo postup republiky v rokovaní. Preto sa dohoda o tom, že územné spory nebudú prekážkou ďalšieho rozširovania EÚ, javila ako nevyhnutná.¹³⁶

Hľadiac na ekonomické kritériá, Chorvátsko je fungujúcou trhovou ekonomikou, takže by sa malo vysporiadať s konkurenčnými tlakmi a trhovými silami Únie. Centrálna banka sa darí udržiavať výmenný kurz a cenovú stabilitu. Postupuje sa v reštrukturalizácii a privatizácii stratových podnikov. Problémom je zvyšujúca sa nezamestnanosť, verejný dlh a schodok verejných financií. Hospodárstvo je stále v recesii aj napriek oživeniu ekonomík obchodných partnerov.¹³⁷

V rámci tretieho bodu Kodanských kritérií, čiže *acquis communautaire*, sa podarilo dosiahnuť uspokojivý stupeň súladu domácich predpisov s právom Únie.¹³⁸

Ďalším dokumentom, ktorý sprevádzal Chorvátsko na jeho ceste k členstvu v EÚ, bola správa o pokroku, ktorú od marca 2002 pravidelne vypracovávala Komisia a prostredníctvom správy informovala Európsky parlament a Radu o pokroku, ktorý za uplynulý rok krajina dosiahla. Poslednú takúto správu Komisia vydala 12. októbra 2011. Podobne ako v tých predošlých, EK charakterizuje situáciu v krajine z hľadiska politických a ekonomických kritérií, aj z hľadiska schopností Chorvátska prevziať záväzky plynúce z *acquis*. Táto posledná správa zahŕňa obdobie od októbra 2010 do septembra 2011.¹³⁹

Správa o pokroku sa v mnohom zhoduje so stratégiou rozšírenia. V rámci politických kritérií monitoruje stabilitu inštitúcií garantujúcich demokraciu, vládu zákona, ľudské práva a ochranu menšín, regionálnu spoluprácu, dobré susedské vzťahy a dodržiavanie medzinárodných záväzkov ako napr. spoluprácu s ICTY. Dokument vyzdvihuje fungovanie vlády a parlamentu v súlade s ústavou, posilnenie postavenia ombudsmana,

---

¹³⁵ Stratégia rozšírenia... s. 33 - 34

¹³⁶ Lipková, L. a kol.: Európska únia. s. 415 - 416

¹³⁷ Stratégia rozšírenia... s. 34 - 35

¹³⁸ Stratégia rozšírenia... s. 35

¹³⁹ Správa o pokroku Chorvátska 2011. s. 3

zlepšenie nezávislosti súdництва, zredukovanie počtu nevyriešených prípadov, pokrok v boji s korupciou či v postavení menšín.¹⁴⁰

Správa sa však venuje aj nedostatkom, ktoré v Chorvátsku pretrvávajú. Hovorí o potrebe posilniť modernú, spoľahlivú, transparentnú a na občana orientovanú verejnú správu. Je nutné ďalej posilniť nezávislosť, nestrannosť a zodpovednosť súdництва, najmä pokiaľ ide o menovanie súdnych úradníkov. Všeobecne sa konštatuje, že v republike sa dodržiavajú občianske i politické, hospodárske aj sociálne práva. Je nutné zlepšiť prístup k spravodlivosti, vykonávanie slobody prejavu či zintenzívniť ochranu žien a detí pred všetkými formami diskriminácie. Pretrváva aj potreba riešenia susedských sporov týkajúcich sa hlavne hraníc a návratu utečencov.¹⁴¹

V rámci ekonomických kritérií Komisia uvádza, že finančná stabilita a výmenný kurz ostali zachované. Podstatným nedostatkom je veľká úloha štátu v ekonomike, čo je potrebné zmeniť na stav, kedy bude ekonomika riadená trhovými silami. Je nutné zlepšiť podnikateľské prostredie a obmedziť štátnu intervenciu v tomto sektore. Prekážku tvorí aj množstvo regulačných zaťažení a daňových poplatkov, ktoré sťažujú vstup, resp. výstup z trhu. Je nutné vyvinúť úsilie na dokončenie reštrukturalizácie železníc a zabezpečenie ich dlhej životnosti a konkurencieschopnosti. Bol posilnený telekomunikačný priemysel, v ktorom je však súťaž naďalej limitovaná a trh je obsadený jedným dominantným dodávateľom.¹⁴²

V ten istý deň, 12. októbra 2011, vydala Európska komisia priaznivé stanovisko k žiadosti Chorvátskej republiky o pristúpenie k Európskej únii. Stanovisko oznamuje, že pristúpením k EÚ Chorvátsko bez výhrad prijíma Zmluvu o EÚ, Zmluvu o fungovaní Európskej únie a Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu so všetkými ich cieľmi a všetkými rozhodnutiami, ktoré boli do jeho vstupu prijaté, ako aj opatrenia uskutočnené s ohľadom na rozvoj a posilnenie EÚ a uvedeného Spoločenstva. Komisia vyjadruje, že Chorvátsko spĺňa politické kritériá a očakáva, že ekonomické požiadavky a kritériá *acquis* budú taktiež splnené a Chorvátsko bude pripravené na členstvo k 1. júlu 2013.¹⁴³ Republika podľa tejto správy dosiahla vysokú úroveň pripravenosti na členstvo, no aj napriek tomu Komisia vyzýva na ďalšie úsilie o dosiahnutie súladu s *acquis*. EK tiež vyzýva chorvátske orgány, aby dokončili preklad a revíziu *acquis* pred dňom pristúpenia s cieľom zaistiť právnu istotu pri uplatňovaní

---

¹⁴⁰ Správa o pokroku... s. 5 - 9

¹⁴¹ Správa o pokroku... s. 6 - 13

¹⁴² Správa o pokroku... s. 23 - 24

¹⁴³ Stanovisko Komisie k žiadosti Chorvátskej republiky o pristúpenie k Európskej únii. s. 3 - 4

predpisov EÚ. Stanovisko prehlasuje, že prijatím Chorvátska Únia potvrdzuje svoj záväzok ohľadom európskej perspektívy všetkých krajín západného Balkánu.¹⁴⁴

V súlade s týmto pozitívnym stanoviskom bola následne v Bruseli dňa 7. novembra 2011 vypracovaná Zmluva o pristúpení Chorvátskej republiky, ktorá stanovuje, že Chorvátska republika sa stáva členom EÚ a Euratom. Stáva sa zmluvnou stranou ZEÚ, ZFEÚ a Zmluvy o založení Euratom v znení neskorších zmien a doplnení, pričom podmienky prijatia a úpravy zmlúv sú stanovené v akte, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou zmluvy. Zmluva bude ďalej predložená všetkým členským štátom EÚ ako aj Chorvátskej republike na ratifikáciu v súlade s ich ústavnými predpismi. Ratifikačné listiny sa uložia u deponitára, t.j. u talianskej vlády do 30. júna 2013. Platnosť nadobúda 1. júla 2013.¹⁴⁵

Dokument samozrejme určuje aj náležitosti spojené so zastúpením krajiny v inštitúciách Európskej únie. Hlava II Aktu o podmienkach pristúpenia Chorvátska hovorí, že štát bude disponovať dvanástimi europoslancami, ktorí budú zvolení vo všeobecných a priamych voľbách na dobu do konca volebného obdobia EP, t.j. do roku 2014. Pri hlasovaní v Rade budú chorvátski ministri disponovať 7 hlasmi. Chorvátsky komisár bude menovaný Radou po dohode s predsedom Komisie a po porade s Európskym parlamentom na dobu odo dňa pristúpenia do 31. októbra 2014.¹⁴⁶

Od okamihu Chorvátskeho pristúpenia k EÚ sa Všeobecný súd skladá z 28 sudcov a každé tri roky sa obmieňa polovica. V súlade so Zmluvou o EÚ tak funkčné obdobie sudcu Súdneho dvora uplynie v roku 2015 a sudcu Všeobecného súdu v auguste 2013. Zhodne po deväť zástupcov Chorvátska bude zasadať vo Výbore regiónov aj v Hospodárskom a sociálnom výbore. Určia sa aj noví členovia skupín, agentúr, výborov a iných orgánov zriadených zakladajúcimi zmluvami, ktorých funkčné obdobie uplynie v rovnakom čase ako obdobie členov vo funkcii v dobe pristúpenia.¹⁴⁷

Z hľadiska finančných ustanovení je zaujímavý chorvátsky podiel smerujúci do Európskej investičnej banky, ktorý predstavuje takmer 43 miliónov eur splatných v ôsmich rovnakých splátkach od 30. novembra 2013 do 31. mája 2018. Chorvátsko bude naďalej čerpať pomoc z fondov EÚ. Hovoríme napríklad o sume takmer 500 miliónov eur smerujúcich zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu či pomoci v rámci Fondu rozvoja vidieka a i.¹⁴⁸

---

¹⁴⁴ Stanovisko Komisie k žiadosti... s. 3

¹⁴⁵ Zmluva o pristúpení Chorvátskej republiky. s. 15 – 16

¹⁴⁶ Akt o podmienkach pristúpenia Chorvátskej republiky a o úpravách ZEÚ, ZFEÚ a Zmluvy o Euratom. s. 21 - 24

¹⁴⁷ Akt o podmienkach pristúpenia... s. 14, 24 - 30

¹⁴⁸ Akt o podmienkach pristúpenia... s. 30 – 31, 35

V neposlednom rade tvoria súčasť Aktu o podmienkach prístúpenia aj všetky prechodné výnimky, ktoré si Chorvátska republika vyrokovala v rámci predvstupových rozhovorov. Pristupujúci štát získal dohromady desať prechodných období a niektoré z nich sú ďalej priblížené. V kapitole o voľnom pohybe tovarov je to výnimka vzťahujúca sa na licencie medicínskych produktov udelené pred dňom prístúpenia k EÚ, ktoré zostávajú v platnosti do ich zosúladenia s *acquis* alebo štyri roky odo dňa prístúpenia, podľa toho čo nastane skôr.¹⁴⁹

Prechodné obdobie sa vzťahuje aj na ďalší voľný pohyb, konkrétne zameraný na osoby. Ide o obdobie dvoch rokov, počas ktorých môžu členské štáty Únie vo vzťahu k prístupu chorvátskych štátnych príslušníkov na ich pracovný trh uplatňovať svoje vnútroštátne opatrenia alebo ustanovenia vyplývajúce z bilaterálnych dohôd. Táto lehota môže byť na základe rozhodnutia jednotlivých členských štátov a po oznámení Komisii predĺžená na päť až sedem rokov. Podmienky vzťahujúce sa na pracovný trh po plynutí prechodného obdobia však nemôžu byť prísnejšie ako v dobe podpisu prístupovej zmluvy a súčasné členské štáty musia uprednostniť chorvátskych štátnych príslušníkov pred občanmi tretích krajín. Navyše, práva príslušníkov Chorvátska, ktorí už legálne v krajine pobývajú ostávajú nedotknuté a rovnaké opatrenia aké prijímu členovia Únie voči štátnym príslušníkom Chorvátska môže použiť aj Chorvátsko voči občanom ostatných členských štátov.¹⁵⁰

V kapitole o voľnom pohybe kapitálu máme sedemročné obdobie, počas ktorého môže krajina ponechať v platnosti obmedzenia týkajúce sa nadobúdania poľnohospodárskej pôdy príslušníkmi iných členov Únie, krajín EHP a právnickými osobami zriadenými podľa pravidiel niektorého z členských štátov.¹⁵¹ Tieto ustanovenia zakazujú nadobúdať poľnohospodársku pôdu na chorvátskom území zahraničným fyzickým a právnickým osobám.¹⁵² Po uplynutí lehoty však ustanovenia o voľnom pohybe kapitálu nemôžu byť prísnejšie ako je tomu v deň prístúpenia a Chorvátsko nemôže ukladať viac obmedzení občanom Únie ako štátnym príslušníkom či právnickým osobám tretích krajín.¹⁵³

V rámci dopravnej politiky bola prijatá výnimka, na základe ktorej sa zmluvy o výkone vo verejnom záujme v oblasti námornej dopravy, ktoré boli uzatvorené pred dňom prístúpenia Chorvátska, môžu naďalej uplatňovať až do 31. decembra 2016.¹⁵⁴ Ďalšie ustanovenie sa týka výletných plavieb medzi chorvátskymi prístavmi. Tieto plavby

---

¹⁴⁹ Akt o podmienkach prístúpenia... Príloha V, s. 1

¹⁵⁰ Akt o podmienkach prístúpenia... Príloha V, s. 2 – 5, 11

¹⁵¹ Akt o podmienkach prístúpenia... Príloha V, s. 12

¹⁵² Skríningová správa Chorvátska o kapitole 4 – Voľný pohyb kapitálu. s. 4

¹⁵³ Akt o podmienkach prístúpenia... Príloha V. s. 12

¹⁵⁴ Akt o podmienkach prístúpenia... Príloha V. s. 28

uskutočňované plavidlami do určitých rozmerov sú až do 31. decembra 2014 rezervované pre lode registrované v Chorvátsku, plaviace sa pod chorvátskou vlajkou, ktoré prevádzkujú spoločnosti zriadené v súlade s chorvátskym právom a ktorých hlavné miesto podnikania je v Chorvátsku. Komisia na základe žiadosti iného členského štátu však môže rozhodnúť, že tieto plavidlá nebudú uskutočňovať plavby medzi inými prístavmi ako v Chorvátsku. V rámci nákladnej cestnej dopravy sú podniky usadené v Chorvátsku na dva roky vyňaté z kabotáže. Počas tohto obdobia môžu zvyšné členské štáty oznámiť Komisii, že túto výnimku uskutočňovať nebudú alebo že chcú toto obdobie predĺžiť maximálne o dva roky.¹⁵⁵ Problematika kabotáže sa týka nákladnej dopravy a súvisí s ustanovením, že dopravca sídliači v jednom z členských štátov disponujúci licenciou môže poskytovať svoje služby bez obmedzení v rámci celého spoločného trhu.¹⁵⁶

Z dôvodu uzavretia prístupovej zmluvy sa v Chorvátsku konalo referendum, v ktorom obyvateľstvo Chorvátska vyjadrilo svoj súhlas so vstupom do EÚ. Za členstvo v Únii hlasovalo 67% voličov, zatiaľ čo 32% bolo proti. V hlasovaní však prekvapila relatívne nízka účasť voličov v referende, iba 42 percentná, čo môže odzrkadľovať všeobecnú apatiu voči eurobloku. Svoju spokojnosť s výsledkom vyhlásili všetci najvyšší predstavitelia štátu, prezident Ivo Josipovič, premiér Zoran Milanovič i líderka opozície Jadranka Kosorová. Kampaň proti vstupu krajiny do EÚ viedli radikálni nacionalisti, ktorí sa nechceli stať súčasťou „potápajúcej sa lode.“¹⁵⁷

V súčasnosti stále prebieha proces ratifikácie Zmluvy o prístupení Chorvátska k EÚ. Slovenská republika sa stala prvým členským štátom Európskej únie, ktorý tento dokument ratifikoval. Národná rada SR udelila výslovný súhlas s prístupovou zmluvou Chorvátska 1. februára 2012 a ratifikačnú listinu uložila u depositára EÚ v marci toho istého roku.¹⁵⁸ Prístupová zmluva bola jednomyselne schválená aj chorvátskym parlamentom 9. marca 2012.¹⁵⁹

---

¹⁵⁵ Akt o podmienkach... Príloha V. s. 29 - 30

¹⁵⁶ Fiala, P.- Pitrová, M.: Evropská unie. s. 490

¹⁵⁷ Dostupné na internete: <http://tvojniny.sk/sekciaspravy/zahranicne/v-chorvatsku-sa-zacalo-referendum-o-vstupe-krajiny-do-eu.html>

¹⁵⁸ Dostupné na internete:

http://www.foreign.gov.sk/service/content?MI=/App/WCM/MAIN/ByID/ID_C0B1D004B5A332B2C1257627003301E7_SK&OpenDocument=Y&LANG=SK&TG=BlankMaster&URL=/App/WCM/Aktualita/28/vv_ByID/29/ID_13517A12F7405E26C12579C6004D33FA

¹⁵⁹ Dostupné na internete: <http://www.balkaninsight.com/en/article/croatian-parliament-ratifies-eu-accession-treaty>

Záver

Bakalárska práca pozostáva z dvoch kapitol. V prvej časti sme sa venovali problematike vzniku a zániku členstva všeobecne. Európsky štát, ktorý rešpektuje základné hodnoty, na ktorých je Únia postavená, sa môže na základe riadneho prístupového procesu stať plnoprávnym členským štátom Európskej únie. Proces vzniku členstva je prepojený s plnením tzv. Kodanských kritérií, ktoré pozostávajú z politických, ekonomických a právnych podmienok. Tie hovoria, že štát, ktorý chce členskú základňu EÚ rozšíriť, musí disponovať stabilným systémom demokratických inštitúcií, fungujúcou trhovou ekonomikou a schopnosťou prevziať záväzky plynúce z členstva, resp. všetkých právnych noriem Únie známych pod pojmom *acquis communautaire*. Uvedené kritériá boli prijaté v roku 1993 a predstavovali základ pre rozšírenie smerom na východ.

V práci sme sa venovali aj jednotlivým rozšíreniam, ktoré sa v histórii európskej integrácie uskutočnili. Prvé rozšírenie sa uskutočnilo v roku 1973, kedy sa členská základňa rozšírila o Veľkú Britániu, Írsko a Dánsko. Nasledovala ho južná vlna rozšírenia spojená s prístupím Grécka, Španielska a Portugalska uskutočneným v priebehu osemdesiatych rokov 20. storočia. Prijímanie nových členov pokračovalo v roku 1995 vstupom Rakúska, Fínska a Švédska. Najväčšie rozšírenie v histórii európskej integrácie sa uskutočnilo v roku 2004, kedy klub členských štátov Európskej únie rozšírilo desať nových členov zo strednej a východnej Európy. Tzv. východné rozšírenie bolo rozdelené do dvoch etáp a skončilo sa prístupím Bulharska a Rumunska v roku 2007, ktoré bolo zároveň posledným prípadom vzniku členstva v EÚ.

Vystúpenie z Európskej únie je upravené tzv. Lisabonskou zmluvou, ktorá ho ako prvá právne zakotvila. Zmluvné zakotvenie zániku členstva EÚ poskytla už Zmluva o ústave pre Európu, ktorá však nebola ratifikovaná. V súlade s ustanoveniami Lisabonskej zmluvy môže každý členský štát na základe prijatého rozhodnutia z Únie vystúpiť. Vôľa Úniu opustiť sa oznamuje Európskej rade a uskutočňuje sa na základe zmluvy o vystúpení, ktorá sa uzatvára medzi predmetným členským štátom a zvyšnými členmi Únie. Zmluvu vyjednáva a uzatvára Rada EÚ, ktorá sa uznáva kvalifikovanou väčšinou po udelení súhlasu Európskeho parlamentu. Tento dokument obsahuje charakteristiku budúcich vzťahov medzi Úniou a potom už bývalým členským štátom. Zmluva nadobúda platnosť

ku dňu, ktorý je v nej stanovený alebo ak taký dátum nie je, dva roky po oznámení Európskej rade vôľu z Únie vystúpiť. Historicky jediným príkladom vystúpenia z Únie je rozhodnutie Grónska, časti dánskeho územia, o odchode zo Spoločenstva, ktoré sa uskutočnilo v roku 1985. Stále však platí, že štát, ktorý z Únie vystúpil, sa môže opätovne zaradiť medzi členské štáty EÚ, avšak len na základe riadneho prístupového procesu.

Druhá kapitola práce sa venuje súčasnému prístupovému procesu, a teda všetkým štátom, ktoré podali svoju prihlášku do EÚ. Na základe štádia v ktorom sa jednotlivé štáty nachádzajú ich rozdeľujeme na potenciálnych kandidátov (Albánsko, Bosna a Hercegovina), kandidátske štáty (Turecko, Čierna hora, Macedónsko, Island, Srbsko) a prístupujúci štát (Chorvátsko), ktoré podpísalo prístupovú zmluvu a jeho oficiálne pristúpenie sa bude datovať k 1. júlu 2013, kedy už budeme hovoriť o európskej „dvadsať osmičke“. Súčasťou zmluvy je akt o podmienkach pristúpenia, ktorý obsahuje všetky informácie o členstve republiky v EÚ, ako napríklad zastúpenie v inštitúciách Únie či prechodné výnimky.

Postupnosť určenú v úvode sme dodržali. Načrtli sme právnu úpravu aj podmienky vzniku a zániku členstva, uviedli sme stav aktuálneho prístupového procesu európskych štátov. Práca tak obsahuje všetky potrebné informácie spojené s problematikou vzniku a zániku členstva v Európskej únii a dá sa využiť na zodpovedanie základných otázok spojených s témou. Konštatujeme, že pristúpenie nového členského štátu je skutočne náročný a dlhodobý proces, počas ktorého musí každý kandidátsky štát prebrať legislatívu Únie, aj keď nie každé pristúpenie sa dá považovať za rovnako náročné a rovnako dlhé. Stačí ak porovnáme problematický vstup Veľkej Británie do Spoločenstva, ktorý bol blokovaný Francúzskom s pomerne jednoduchým rozšírením o štáty severnej Európy, resp. o Švédsko, Fínsko či Rakúsko. Tiež sme preukázali, že po splnení určitých náležitostí stanovených Lisabonskou zmluvou môže ktorýkoľvek členský štát z Únie vystúpiť, čomu sa však členské štáty EÚ snažia vyhnúť prostredníctvom finančnej podpory pri hospodárskych ťažkostiach či pomocou efektívneho súdneho systému.

Použité zdroje

Knižné zdroje

1. ALBI, A. 2005. *EU Enlargement and the Constitutions of Central and Eastern Europe*. Canterbury: University of Kent, 2005. 290s. ISBN 978-0-521-84541-0.
2. BARTLETT, W. 2008. *Europe's troubled region: economic development, institutional reform and social welfare in the western Balkans*. 1. vyd. Abingdon: Routledge, 2008. 288s. ISBN 0-415-19350-8.
3. FIALA, P.- PITROVÁ, M. 2010. *Evropská unie*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. 803s. ISBN 978-80-7325-223-6.
4. GERBET, P. 2004. *Budování Evropy*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 2004. 450s. ISBN 80-246-0111-7.
5. HORVÁTH, Z. 2004. *Príručka Európskej únie*. Bratislava: Zastúpenie Európskej komisie v SR, 2004. 520s. ISBN 80-89102-09-3.
6. KACZOROWSKA, A. 2008. *European union law*. Cavendish: Routledge, 2008. 1152s. ISBN 0-415-44797-6.
7. KARAS, V.- KRÁLIK, A. 2007. *Európske právo*. 2. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2007. 505s. ISBN 978-80-8078-148-4.
8. KLUČKA, J.- MAZÁK, J. 2004. *Základy európskeho práva*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2004. 536s. ISBN 80-8078-005-6.
9. LIPKOVÁ, E. a kol. 2011. *Európska únia*. 1. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2011. 446s. ISBN 978-80-89393-33-6.
10. NOVÁČKOVÁ, D. a kol. 2000. *Európska integrácia od Ríma cez Maastricht po Amsterdam*. 1. vyd. Bratislava: Eurounion, 2000. 341s. ISBN 80-88984-13-0.
11. OTTOVÁ, E. 2006. *Teória práva*. 2. vyd. Šamorín: Heuréka, 2006. 306s. ISBN 80-89122-37-X.
12. SIMAN, M.- SLAŠŤAN, M. 2012. *Právo Európskej únie*. 1. vyd. Bratislava: EUROIURIS, 2012. 1232s. ISBN 978-80-89406-12-8.
13. SIMAN, M.- SLAŠŤAN, M. 2004. *Primárne právo Európskej únie*. 1. vyd. Bratislava: b.n.v., 2004. 754s. ISBN 80-969235-2-8.

14. STIVACHTIS, Y. 2007. *The state of European integration*. Virginia: Ashgate, 2007. 384s. ISBN 978-0-7546-7223-4.
15. ŠLOSARČÍK, I. 2010. *Politický a právní rámec evropské integrace*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010. 452s. ISBN 978-80-7357-471-0.
16. TICHÝ, L. a kol. 1999. *Evropské právo*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 1999. 915s. ISBN 80-7179-113-X.
17. VEBER, V. 2004. *Dějiny sjednocené Evropy: Od antických počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004. 645s. ISBN 80-7106-663-X.

Monografia

18. KUNOVÁ, V. 2002. Od pridruzenia k vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie. In *Európske právo na Slovensku: právny rozmer členstva Slovenskej republiky v Európskej únii*. Bratislava: Kalligram, 2002. ISBN 80-96886-0-6, s. 109–125.

Zmluvy a dokumenty

19. Akt o podmienkach pristúpenia Chorvátskej republiky a o úpravách ZEÚ, ZFEÚ a Zmluvy o Euratom. 2011. [online]. 2011, [cit. 2012.02.03]. 54s. Dostupné na internete: <<http://register.consilium.europa.eu/pdf/sk/11/st14/st14409.sk11.pdf>>
20. Amsterdamská zmluva. 1997. [online]. 1997, [cit. 2012.25.03]. 250s. Dostupné na internete: <<http://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/EU/Doc/amsterdamska-zmluva.pdf>>
21. EU-Croatia accession negotiations – key dates. 2011. [online]. 2011, [cit. 2012.07.02]. 2s. Dostupné na internete: <<http://eu.mfa.hr/Portals/EU/PDF/Progress-in-EU-Croatia-accession-negotiations-M.pdf>>
22. Jednotný európsky akt. 1986. [online]. 1986, [cit. 2012.25.03]. 27s. Dostupné na internete: <<http://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/EU/Doc/jednotny-europsky-akt.pdf>>
23. Lisabonská zmluva. 2007. [online]. 2007, [cit. 2012.25.03]. 271s. Dostupné na internete: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:306:0010:0041:SK:PDF>>

24. Mandate letter from President Barroso to Commissioner Štefan Füle. 2009. [online]. 2009, [cit. 2012.11.03]. 2s. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/fule/docs/mandate/mandate_fule.pdf
25. Oznámenie o voľnom pracovnom mieste Generálneho riaditeľstva pre rozšírenie. 2008. [online]. 2008, [cit.2012.14.03]. 3s. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:188A:0020:0022:SK:PDF>
26. Rímske zmluvy. 1957. [online]. 1957, [cit. 2012.25.03]. 251s. Dostupné na internete: <http://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/EU/Doc/zmluva-o-euratome.pdf>
27. Screening report Croatia. 2006. [online]. 2006, [cit. 2012.07.02]. 9s. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/croatia/screening_reports/screening_report_04_hr_internet_en.pdf
28. Croatia 2011 progress report. 2011 [online]. 2011, [cit. 2012.09.02]. 69s. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2011/package/hr_rapport_2011_en.pdf
29. Stanovisko Komisie k žiadosti Albánska o členstvo v Európskej únii. 2010. [online]. 2010, [cit. 2012.07.02]. 12s. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/al_opinion_2010_sk.pdf
30. Stanovisko Komisie k žiadosti Čiernej hory o členstvo v Európskej únii. 2010. [online]. 2010, [cit. 2012.07.02]. 12s. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/mn_opinion_2010_sk.pdf
31. Stanovisko Komisie k žiadosti Chorvátskej republiky o prístupenie k Európskej únii. 2011. [online]. 2011, [cit. 2012.09.02]. 4s. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2011/package/hr_opinion_2011_sk.pdf
32. Stanovisko Komisie k žiadosti Islandu o členstvo v Európskej únii. 2010. [online]. 2010, [cit. 2012.07.02]. 8s. Dostupné na internete: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/afet/dv/com_com%282010%290062_/com_com%282010%290062_sk.pdf
33. Stratégia rozšírenia a hlavné výzvy v rokoch 2011 – 2012. 2011. [online]. 2011, [cit. 2012.07.02]. 87s. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2011/package/strategy_paper_2011_sk.pdf

34. Zmluva o Európskom spoločenstve uhlia a ocele. 1951. [online]. 1951, [cit. 2012.25.03]. 303s. Dostupné na internete: <<http://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/EU/Doc/zmluva-o-esuo.pdf>>
35. Zmluva o Európskej únii. 1992. [online]. 1992, [cit. 2012.28.03]. 143s. Dostupné na internete: <eur-lex.europa.eu/sk/treaties/dat/11992M/word/11992M.doc>
36. Zmluva o pristúpení Chorvátskej republiky. 2011. [online]. 2011, [cit. 2012.09.02]. 17s. Dostupné na internete: <<http://register.consilium.europa.eu/pdf/sk/11/st14/st14409.sk11.pdf>>
37. Zmluva o ústave pre Európu. 2004. [online]. 2004, [cit. 2012.28.03]. 474s. Dostupné na internete: <<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2004:310:SOM:SK:HTML>>

Internetové zdroje

38. BalkanInsight. 2012. *Croatia parliament ratifies EU accession treaty*. [online]. 2012, [cit. 2012.14.02]. Dostupné na internete: <<http://www.balkaninsight.com/en/article/croatian-parliament-ratifies-eu-accession-treaty>>
39. EU-OPLYSNINGEN. *Facts about Denmark*. [online]. [cit. 2012.28.03]. Dostupné na internete: <http://www.euo.dk/euo_en/spsv/all/17/>
40. Eur-lex. 2008. *Rozhodnutie Rady o podpísaní Dohody o stabilizácii a pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi a Bosnou a Hercegovinou v mene Európskeho spoločenstva*. [online]. 2008, [cit. 2012.13.03]. Dostupné na internete: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52008PC0182%2801%29:SK:HTML>>
41. Eur-lex. *Dôvodová správa*. [online]. [cit. 2012.28.03]. Dostupné na internete: <<http://eurlex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lang=sk&ihmlang=sk&lng1=sk,sk&lng2=bg,cs,da,de,el,en,es,et,fi,fr,hu,it,lt,lv,mt,nl,pl,pt,ro,sk,sl,sv,&val=628355:cs&page=#top>>
42. Euractiv. 2010. *Chorvátsko*. [online]. 2010, [cit. 2012.07.02]. Dostupné na internete: <http://www.euractiv.sk/rozsirovanie/zoznam_liniek/chorvatsko>
43. Euractiv. 2012. *Bosna a Hercegovina pripravuje prihlášku do EÚ*. [online]. 2012, [cit. 2012.15.03]. Dostupné na internete: <<http://www.euractiv.sk/rozsirovanie/clanok/bosna-a-hercegovina-pripravuje-prihlasku-do-eu-018700>>

44. Euractiv. 2012. *Srbsko má nakročeno do EÚ, obdrželo kandidátsky status*. [online]. 2012, [cit. 2012.16.03]. Dostupné na internete: <<http://www.euractiv.cz/rozsirovani-eu/clanek/srbsko-ma-nakroceno-do-eu-obdrzelo-kandidatsky-status-009675>>
45. EuroInfo. *Proces rozširovania*. [online]. [cit. 2012.25.01]. Dostupné na internete: <<http://www.euroinfo.gov.sk/proces-rozsirovania/>>
46. Európa. 2005. *Komisia odporúča udeliť Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko štatút kandidátskej krajiny*. [online]. 2005, [cit. 2012.16.03]. Dostupné na internete: <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/1391&format=HTML&aged=1&language=SK&guiLanguage=en>>
47. Európa. 2012. *Generálne riaditeľstvo pre rozšírenie*. [online]. 2012, [cit. 2012.11.03]. Dostupné na internete: <<http://europa.eu/whoiswho/public/index.cfm?fuseaction=idea.hierarchy&nodeID=10497&lang=sk>>
48. Európa. 2012. *Rozširovanie*. [online]. 2012, [cit. 2012.10.03]. Dostupné na internete: <http://europa.eu/pol/enlarg/index_sk.htm>
49. Európska komisia. 2010. *Čierna hora – vzťahy s EÚ*. [online]. 2010, [cit. 2012.15.03]. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/montenegro/relation/index_sk.htm>
50. Európska komisia. 2011. *Albánsko – profil krajiny*. [online]. 2011, [cit. 2012.13.03]. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/enlargement/potential-candidates/albania/relation/index_sk.htm>
51. Európska komisia. 2011. *Island – vzťahy s EÚ*. [online]. 2011, [cit. 2012.15.03]. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/iceland/relation/index_sk.htm>
52. Európska komisia. 2011. *Rozširovanie*. [online]. 2011, [cit. 2012.15.03]. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/economy_finance/international/enlargement/index_sk.htm
53. Európska komisia. 2012. *Kandidátske krajiny*. [online]. 2012, [cit. 2012.15.03]. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/index_sk.htm>
54. Európska komisia. *Bosna a Hercegovina – Politické vzťahy s EÚ*. [online]. [cit. 2012.13.03]. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/enlargement/potential-candidates/bosnia_and_herzegovina/relation/index_sk.htm>

55. Európska komisia. *Vzťahy medzi EÚ a Tureckom*. [online]. [cit. 2012.16.03].
Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/turkey/relation/index_sk.htm>
56. Európsky parlament. 2008. *Krajiny západného Balkánu*. [online]. 2008, [cit. 2012.12.03]. Dostupné na internete:
<http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/relations/relations/article_7240_sk.htm#top>
57. Európsky parlament. 2008. *Rozšírenie Únie*. [online]. 2008, [cit. 2012.02.03].
Dostupné na internete:
<http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/relations/framework/article_7237_sk.htm>
58. Eutrio. 2010. *The stages for accession to the European Union*. [online]. [cit. 2012.25.01]. Dostupné na internete: <<http://www.eutrio.be/stages-accession-european-union>>
59. Evropská komise. 2012. *Štefan Fule*. [online]. 2012, [cit. 2012.11.03]. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/fule/about/welcome/welcome_cs.htm>
60. Ministerstvo zahraničných vecí SR. 2012. *Slovensko uložilo ratifikačnú listinu k Zmluve o pristúpení Chorvátska k EÚ*. [online]. 2012, [cit. 2012.14.02]. Dostupné na internete:
<http://www.foreign.gov.sk/servlet/content?MT=/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ID_C0B1D004B5A332B2C1257627003301E7_SK&OpenDocument=Y&LANG=SK&TG=BlankMaster&URL=/App/WCM/Aktualit.nsf/%28vw_ByID%29/ID_13517A12F7405E26C12579C6004D33FA>
61. TV NOVINY. 2012. *Chorvátsko: Voliči dali v referende zelenú pre vstup krajiny do EÚ*. [online]. 2012, [cit. 2012.10.02]. Dostupné na internete:
<<http://tvnoviny.sk/sekcia/spravy/zahranicne/v-chorvatsku-sa-zacalo-referendum-o-vstupe-krajiny-do-eu.html>>